

Aktualitu napsal
Rostislav Firla str. 2

Hrůzná vzpomínka paní
Edity Grosmánové str. 5

První byt prezidenta TGM
v knižce J. Tichého str. 6

Miroslav Sígí o pluku
Slezském str. 7

Stanya Bay se Stellou
Zázvorkovou str. 10

APRIL 29, 2012

No 8 (2793)
Volume 63 • \$2.00

Published every other Thursday
26 issues in 24 mailings a year
ISSN 08329-2668

NOVÝ DOMOV

THE NEW HOMELAND

Pravda vítězí!

ROZŠÍŘENÉ VYDÁNÍ

CANADA'S CZECH AND SLOVAK BIWEEKLY PUBLISHED BY MASARYK MEMORIAL INSTITUTE INC., SINCE 1950 www.masaryktown.ca

ZBYTEČNOST

Komentář Lubomíra Stejskala pro ND

V úterý 20. března 2012 jsme byli svědky dalšího z řady pokusů opoziční ČSSD vyslovit nedůvěru pravicové vládě Petra Nečase. Pokusu opět neúspěšného. Plán sociální demokracie přitom nebyl, formálně vzato, špatně

vymyšlen (pouze špatně spočítán). Kdyby se kabinet podařilo svrhnout, mělo vedení strany

by připravené další dějství. Letos v říjnu se budou tak jako tak konat volby. Regionální a do třetiny Senátu. Ve stejném termínu by se tak mohlo hlasovat o novém rozložení sil v dolní komoře českého parlamentu. A protože sociální demokraté jsou v poslední době v průzkumech stranických preferencí „první na pásce“, logicky spoléhají na to, že by volby vyhráli a otočili politické kormidlo výrazně doleva.

Nejnovější report demoskopické agentury STEM říká, že ČSSD by obsadila ve Sněmovně 88 křesel a komunisté třicet sedm. Pro pravici by zbylo 75 mandátů v poměru 50 (ODS) ku 25 (TOP 09). To je ovšem holub na střeše. Vrabec v hrsti, tedy současné rozložení sil v dolní komoře, vypadá docela jinak. A o to v předvečer prvního jarního dne také šlo.

ČSSD má jistě svaté právo vy-

volat hlasování o nedůvěře vládě, kdy ji napadne. Má ale také svatou povinnost: umět počítat. Nejde jen o to, že koalice, která je nyní u moci, jakkoli nesourodá a trpící bezpočtem disharmonických tónů při interpretaci vládní reformní opery, má pohodlnou nadpoloviční většinu (114 křesel ze dvou set). Pokud vedení ČSSD spoléhalo na to, že její návrh podpoří nejméně číselná, nesourodá a nejvíce problémová koaliční strana Věci veřejné (toho času 21 zákonodárců), pak se zmýlila.

Jakkoli mají Věci veřejné (jejichž předseda poslanecké frakce Vít Bárta čelí soudnímu stíhání v komplikované kauze údajných úplatků, které měl poskytnout dvěma bývalým vysokým představitelům strany, aby si zajistil jejich loajalitu – i to je jeden z obrazů současné české demokracie) na řadu jednotlivostí v probíhající ekonomické reformě kritický pohled, do protivládního spiknutí by se nechaly vlákat pouze v případě, že by celé její

vedení trpělo sebevražděnými sklony. Myšleno politicky: straně klesly preference na žalostně 2,1%. Což znamená, že nebudeme-li svědky zázračné revitalizace, ve vrcholné politice Věci veřejné po této sezoně skončí. Pokud se nestane nic neočekávaného, pak tato vláda dokončí svůj čtyřletý mandát. Čhtít po Věcech veřejných, aby shodily kabinet s vyhlídkou, že se nejen do něj, ale ani do parlamentu po předčasných volbách nevrátí, by byl čirý nerozum. Přesně tak se zachovala sociální demokracie: pokus o svržení vlády absolvovala přesto, že spolu s komunisty disponuje jednaosmdesáti a se všemi reálně myslitelnými přeběhlíky 85 hlasy.

Víc jich sociální demokraté nesehnali. Vláda tak hladce test důvěry ustála: díky 113 hlasům koaličních polanců. Opozice si se svými 85 hlasy udělala z ostudy kabát. Byla to holá zbytečnost a předem k neúspěchu odsouzené politické gesto, které svědčí o tom, jak dalece jsou někteří zástupci lidu odtrženi od reality. Jedno pozitivum ale přece jenom celé to divadlo přineslo. Ukázalo voličům, jak hodnotný politický úsudek má nyníšší vedení ČSSD.

Marta Herman se představila v Nocturnech

Foto Lado Soudek

Marta Herman v našich Nocturnech

V neděli 25. března se obecenstvo na jednom z dalších koncertů *Nocturen ve městě* setka- lo v hale kostela sv. Václava v Torontu s velice nadějnou mladou kanadskou zpěvačkou Martou Herman. Hned při prvních tónech bylo zřejmé, že kritiky, které provázely její umělecké kroky, si se skutečností nezadaly. Zpěvačka zpívá nadherným plným hlasem sametového zabarvení, což na scéně podtrhuje její dynamika provedení a šarm, tak oceňoval kanadský operní časopis umění nedávné absolventky University of Toronto Opera School. Její

jméno je již dnes ověřeno mnoha oceněními jak na operní scéně, tak i z vystoupení současné kanadské skladatelské garnitury. K nedávným uměleckým zážitkům se řadí její ztvárnění jedna z hlavních rolí v tragické opeře o národní hrdince *The Legend of Laura Secord*, s níž se představila na torontském festivalu *Luminato*, sledující nevšední hudební zpracování. Setkáme se s ní také v centru současné hudební tvorby The music Gallery, účastní se recitálů věhlasných sborů, jakým je kupř. the Orpheus choir of Toronto a

> 9

Na co si hraje Holešovská výzva?

Pro ND Rostislav Firla

K našemu 31. výročí přiletu a žití v Sudbury, Ontario, jsem uspokojeně napsal: 'Opustili jsme zemi, kde se furt manifestovalo, a usadili jsme se v Ont-

ariu, kde jsme za 30 let nemani- festovali ani jednou.' Případá mi toto hodnocení rodné a druhé domoviny do- cela významné.

Právě teď, v půli března, mě osprechovaly emaily od kamarádů z Ostravy o demonstra- cích na podporu Holešovské výzvy, a s gusem jsem shlédli i video. Pravda, nikdo z mých informátorů, kteří miňují šířit alarmistické zprávy z Česka, ani slovem neposoudil obsah Holešovské výzvy, upečené z rozumu komunistických pohrobků kolem Petra Žitka, který se nazývá ekonomem, ba- nuje starých komunistických časů a pociťuje potřebu ná- vratu do komunistického ne- bička jako své osobní poselství.

> 6

Foto iDnes.cz

Valná hromada MMI

V NEDĚLI 29. DUBNA VE 14.00 h.
VE SPOLEČENSKÉ MÍSTNOSTI

Program: výroční zpráva hospodaření, hodnocení činnosti ústavu a volba členů do ředitelské rady. I vy se můžete podílet na přípravě dalšího roku aktivity ústavu, staňte se jeho členy - vyplňte přihlášku a s ročním členským příspěvkem \$20 odevzdejte do úřadovny MMI. Rádi Vás a Vaši rodinu v našem kolektivu uvítáme. (Znalost českého jazyka není podmínkou. Očekáváme vás ve 13.30 h. při registraci, Masarykovy domy 3. patro.)

Info a přihláška: 416.439 4354
email: office@masaryktown.ca
450 Scarborough Golf Club Rd., Toronto

KE DNI

Dnes se koukneme do toho kousku oplocené zahrádky, který nosíme v srdci pod pojmem rodná vlast; ta prožívá vpravdě chvíli bouřlivé. Konečně, kdy ne. A prožívala je i tehdy, když se zdálo, že hladina loužičky je v poklidu. Ale pod ní to vždycky vřelo. Osazenstvo nebylo a není totiž spokojeno, tradičně - a mělo by být? Deník mnohým opakovaným jevům už ani pozornost nevěnuje. Jako recidiva se jim jeví nanovo levičáky svolaná schůze, aby se na ni sjednotili ve vyjádření nedůvěry vládě. Pravda, schůzka přišla až po té, co se v polovině března rozeběhla po celé té zahrádce vlna bouří, které žádaly odstoupení vlády Petra Nečase a revidování názoru na minimální zvyšování důchodů, event. jejich úplné zmrazení na nejméně tři roky; zdržování potravin, otopu i vody... prostě skandál jeden za druhým, až se lid český našel a ve větších městech vyrazil do ulic. Nepokoje mají vyústit v protestní stávkou... jenže si stejně levičáci nepomohou, protože k vyššímu počtu hlasů by nepřišli, jak napovídá statistické číselníky.

K celkovému pohledu na situaci nepřispívá ani tzv. vajíčková aféra. Zcela nevině začala nařčením EU, že od letošního roku musejí mít nosnice lepší rozměr na bydlení, z 550 se musí zvýšit na 750 cm2 plochy na jednu užívatelku.

V Agropodniku v Ratiškovcích na Hodonínsku s výměnou kotců začali již před čtyřmi lety, stálo je to zatím 70 mil. Kč, nicméně, pokles snůšky byl přece jenom na trhu poznat, protože polští sousedé se navíc nesnažili vůbec, což je stálo zastavení odběru a navracení skořápkového produktu. A tak české hospodyně stály před hrozbou koupit vejce za sedm i více Kč za kus doma anebo vycestovat za ním k nejbližším německým sousedům, kde jich deset poráží za 1.19 eura (tj. 29.75 Kč). A i tam si ale vyvěsili plakátky s prodejem omezeného množství. Před velikonočními tak doma řeší neřešitelné - oněch 44 mil. vajec (výkon na jednu nosnici činí 383 kusů ročně) pro národ není dost. Jedni to řeší tak, že se prostě obejdou, jiní se omezí - na vesnicích prodají domácí zlaté vajíčko za tři koruny, anebo se nabízí ještě jedna možnost - zbavit balkóny paneláků květin a prádla a nasadit tam české červenky nebo kroupky - domácí vajčka jsou ta nejlepší.

A jen tak mě napadá, že ta "komise EU" udělala už několikero takových "zásadních" rozhodnutí - nejkřiklavější bylo to s těmi úspornými žárovkami, biopalivem či cukrem. Jedno stihá druhé, ale ti naši malí zahrádce moc ku prospěchu nejsou, jak je evidentní... nu což, všude je něco, přejme si krásné dny v plném jarním rozpuku, sluníčka máme všichni jako soli zapotřebí, pohodu všem

Yvra Kohoutová

SPOLEČENSKÝ KALENDRÁŘ

TORONTO

NE 22.4. v 15.00 – pořádá Torontské slovenské divadlo další část seriálu Portréty slovenských osobností v zahraničí. Hostem bude známá osobnost ze světa tvůrců televizních, filmových, divadelních aj. produkcí jak v Kanadě, tak i ve Spojených státech - ing. arch. Valerián Stražovec. Tento filmový architekt byl mj. také zakladatelem Slovenské televize a později Scenografického institutu při CBC. Představení se koná v Papermill Theatre na 67 Pottery Rd., Toronto. Všichni jste sdečně zváni. (viz plakátek na této str.)

Ne 29.4. ve 14.00 - Valná hromada Masarykova ústavu, zájemci o členství v MMI, žádejte více info: 416.439 4354 (příhláška k máni na str. 15)

ÚT 5.6. od 20.30 – pořádá George Grosman Quartet hudební večer s vynikajícím jazzovým kytaristou Larrym Coryellem, Hush's Room, 2261 Dundas St. W. (at Roncesvalles Av.), vstupné \$40, u dveří \$42.50 (incl. HST). Více na <http://hughsroom.com/2012/01/larry-coryell-3>. Rezervace a info: 416.531 6604

SO 23.6. – pořádá Masarykův ústav tradiční Český a slovenský den, který začíná ekumenickou bohoslužbou pod širým nebem (pokud bude vyhovující počasí, jinak v budově). Udělejte si čas i se svými rodinami a přáteli zavítejte na Masaryktown. Hudba, dobré jídlo, zábava, tanec. Chcete mít svůj prezentační či prodejní stánek? - volejte pani Ivu 416.439 4354.

PÁ 6.7. - Sokolský slet v Praze, podrobnosti o organizaci a aktivitě v Praze Hana Jurásek 905.838 5269

SO 11.8. - Sokol Kanada pořádá Letní sokolské hry na Masaryktownu. Přijďte se svými přáteli a jejich dětmi, můžete všichni soutěžit pro dobrou fyzickou kondici i pro radost. Věk nerozhoduje, všichni se mohou zúčastnit, jsou zařazeny i plavecké závody všech věkových kategorií v nekrýtem bazénu. 450 Scarborough Golf Club Rd., Toronto. Info: Hana Jurásek 905.838 5269

SOKOL Toronto - SO - pravidelné cvičení dětí a mládeže FOR LIFE GYM v Sokole, 601 Magnetic Dr., Unit 21, North York, přihlášky a info: Hana Jurásek 905.838 5269

SOKOL Toronto dospělí - ST - pravidelné cvičení - na G. Harvey C.I., 1700 Keele St., Toronto. Přihlášky a info: Hana Jurásek 905.838 5269

Česká škola - SO – pravidelné vyučování českého jazyka České doplňovací školy Masarykova ústavu, 918 Bathurst St., Toronto. Pro děti 5 - 12 let, info: 416.439 4354

ČESKÁ TV - SO v 10.00-10.30 a ÚT v 7.30 opakovaně - vysílá Nová vize v dosahu Ontario na stanici OMNI.1 (v Torontu kanál 47/kabel 4 a 169), producentka Markéta Rešová, tel: 647.892 6912, 77 Quebec Av., M6P 2T3, ON, novyzaber@yahoo.com, na www.novavize.com naleznete některé TV programy. SLOVENSKÁ TV - SO v 10.30-11.00 a ÚT v 8.00 opakovaně - každý týden vysílá slovenská TV Slovenský svet. Producentka Katarína Homolová. Tel: 647.233 3105, email: slovenskysvet@gmail.com, www.tvsejna.com.

CALGARY

NE 1.7. od 13.00 (do 16.00) - upřímně zveme všechny členy našeho spolku a předplatitele Calgarských listů k posezení a popovídání si v rodném jazyce na náš tradiční piknik. Koná se v zahradních prostorách Royal Canadian Legion, Forest Lawn 755-40 St SE. Za asistence Pavla Hebelky a členů výboru ČSSK se všichni můžeme zakusnout do šťavnatě grilované klobásy, kterou zapijeme českým chmelovým moky. Aby Pavel věděl, kolik buřtů zakoupit, je nutná registrace účasti do středy 27. června na tel. P. Hebelky 403-272-5585, Drahy Neveselé 278-6201 a Boženy Kellnerové 295-8438. Ve vaší společnosti nám všem bude veseleji.

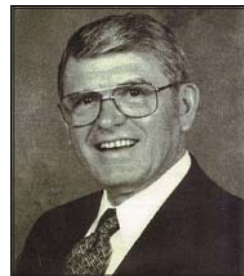
Calgarská pobočka pomáhá

těm, kteří z České republiky přicházejí v rámci jednoročního programu kanadské vlády Working Holidays, umožňující mladým lidem poznat život v cizí zemi, pracovat tu a cestovat. Pomoc se zaměřuje hlavně na vyhledávání prvního ubytování, pronájmu,

JERRY PETER SKALA

Surrounded by family, Jerry went to be with his Lord on Tuesday, January 24, 2012 at the age 87. Beloved husband of Rose 57 years and loving and caring father to Peter (Linda), Susan (Marvin), and Sharon (Jim) and proud grandfather of David, Philip, Matthew and Emily.

Jerry was born in Nový Etynk - Nová Včelnice, Czechoslovakia. After finishing his schooling he apprenticed as a watchmaker/jeweler. He worked in his uncle's jewellery store before going to Prague from where he started to plan his escape from Czechoslovakia due to the political situation. After considerable planning he took the train to the border town of Cheb where he crossed the border escaping into Germany. Many months later, he crossed the Atlantic to arrive at Pier 21 in Halifax and from there to Toronto.

He worked for many years as a watch maker before joining the Meteorological Branch of the Ministry of the Environment where he calibrated many weather instruments that were sent to station all over Canada.

Jerry was an interesting and interested man, a humble Christian example, loving husband, father and grandfather, a blend of scientific precision, historical fact, appreciation of classical music and works of art, a linguist, unafraid to show emotion, and strong enough to know what he wanted.

He will always be lovingly remembered by his family and friends.

poskytnutí rady, kde sehnat zaměstnání. Výbor pobočky se obrací na krajany se žádostí o pomoc při sehnání některých potřeb pro vaření a nejnnutnější. Dejte nám vědět, jakmile budeme potřebovat, tak se na vás obrátíme. Koordinátorem této výpomoci je Vladimír Mašata: tel. 403.289 7244 nebo email vlasasata@gmail.com.

V Calgary máme další etnické Deli

a druhé pekařství, vlastní je Ján a Jana Lončíkovi. Sídli na North West pod názvem Malicher, 1411 - Kensington Road na severní straně ulice. Sortiment je velmi bohatý a i zajímavý, zejména nabídka chlebů a pečiva z organické mouky bez konzervantů a umělých přísad. V nabídce je i spousta sladkostí a dortů, obložených mís, chlebičků, langosů, různé pizzy a majonézové saláty, také nezbytné předvažené knedlíky v rolích, a do budoucna tu bude sortiment dobrých domácích polévek či gulášů a posezení u malých stolů, info 403.270 3948, více na www.malicher.com

A když už jsme u pekařství, pak vězte, že Watermill Bakery, které se prezentuje jako tradiční evropská pekárna, byla prvním obchodem, v němž si můžeme koupit tradiční výrážkový nebo bramborový chléb, pečivo včetně slaných rohlíků a velký výběr koláčů a zákusků. Ján a Sylvia Petráškoví všechny výrobky pečou na místě, takže čerstvější produkty sotva někde jinde najdete. A mají velký výběr evropských deli produktů včetně minerálních vod, ale ne ze Slovenska, jak uvádí web kandaskyslovak.ca. Adresa: 114 - 5403 Crowchild Trail NW, tel: 403.450 4995.

Calgarské listy

vycházejí čtyřikrát do roka, vydává je místní pobočka ČSSK v Kanadě, předplatné činí \$10. Šek (s jakoukoliv částkou - předem děkujeme) laskavě zašlete na: Czech and Slovak Ass. Of Calgary PO. BOX 355, Calgary, T2P 2H9.

EDMONTON

Pobočka ČSSK a SVU v Edmontonu připravila pro zájemce o fotografii soutěž věnovanou k 90. výročí navázání diplomatických styků mezi Československem a Kanadou s názvem Kanada objektivem krajanů. Tři soutěžní snímky vyberte na <http://cssk.ca/fotosoutez/ima-> ges, soutěžní podmínky na www.cssk.ca/fotosoutez.

We acknowledge the financial support of the Government of Canada through the Canada Periodical Fund (CPF) of the Department of the Canadian Heritage.

Číslo 8 vyšlo 19. dubna, č. 9 vyjde 3. května, uzávěrka je 27. dubna 2012. Noviny vycházejí čtrnáctidenně. Pište, volejte. REDAKCE: 416 439 9557 vera.toronto@gmail.com

SPOLEČENSKÝ KALENDAŘ

KITCHENER-WATERLOO-GUELPH

Filmové pondělky jsou jednou v měsíci v 19.00 v Highland Pl. Retirement Residence, 20 Fieldgate St., Kitchener:

7.5. - Bratři Karamazovi (zfilmovaný Dostojevského román netradičním způsobem zinscenovaný, drama o lásce, nenávisti, cti a vztazích v rodině)

4.6. - Kdopak by se vlka bál (příběh krize v manželství podaný očima malého děvčátka)

Česká škola Kitchener

je v provozu, vedou ji Mirka Pirová a Barbora Hoferová. Žájemci i ze spádových oblastí, máte-li zájem své dítě do školy umístit, je to možné i v průběhu školního roku. Informace získáte na: www.kwczechsandslovaaks.com.

Pokud se budete chtít podílet na nákladech za učebnice a pomůcky pro děti, prosíme, zašlete šeky: CA-Czech School, 550 King St. N., P.O.B. 42053, Waterloo, ON, N2L 6K5, každá pomoc je vítána.

ÚT v 19.00 (do 20.00) - každé - cvičí sokolská pobočka KWG v Elizabeth Ziegler School. Info Jana Otrubová 519.884 9185. Uvítáme každého zájemce.

Zpravodaj Dobrý den

vydává ČSSK odbočky K-W-G, jehož redakční rada velmi oceňuje každý finanční příspěvek k pokrytí režijních nákladů. Prosíme, zašlete na Czech and Slovak association of Canada, K-W-G branch, 550 King St. N. PO 42053, Waterloo, ON, N2L 6K5.

Pokud nemáte zájem tiskovinu dostávat, napište na obálku „Back to sender“ a vložte do schránky, nebo odhlaste zaslání telefonicky či emailem. Ušetříte vydavateli režijní náklady, dejte vědět na: ekratohvil@sympatico.ca, tel. 519.821 3321

MONTREAL

ST (každou) od 20.00 - pořádá Sokol Montreal pravidelné sokolské cvičení, Coronation Elementary School, 4810 Van Horne, info: manželé Hřibovi 514.683 2092

ČT (každý) od 20.00 - pořádá Sokol Montreal pravidelný sokolský volejbal - Coronation Elementary School, 4810 Van Horne, info: manželé Hřibovi 514.683 2092

Taneční skupina ŠÍRAVA

hledá nové mladé zájemce. Zavolejte panu Vargovi 514.968 4928 nebo paní Julii 514.384 0209. (AM)

Svoji finanční podporu Věstník

odešlete laskavě na adresu 5080 Glencairn Ave, Montreal, QC H3W 2B4. Šek vystavte na "Czech and Slovak Vestnik", každá částka je vítána. Dotazy a informace na: montrealvestnik@gmail.com. Děkujeme. Čtete kdykoliv na: www.montrealvestnik.com

Doručování květin v Brně i po celé České republice zajistí V&Š Květiny, www.flower.cz. Široká nabídka překrásných květinových vazeb, rychlé vyřízení do 6 hodin od objednání, rozvoz květin již 20 let, záruka spokojenosti, platba kreditními kartami. Kniha povídek J. Maxanta

V těchto dnech vyšla v Praze kniha Josefa Maxanta nazvaná "Povídky z Kanady a Čech". Celkové se jedná o lehké, zábavné čtení, bez velkého filozofování, s humorným podbarvením. Některé povídky jsou přepracované příspěvky otisknuté již dříve v torontském Novém domově. Kniha obsahuje 70 obrázků, z toho 19 barevných, převážně fotografie autora. Autogramiáda se konala 30. března v obchodě na Revoluční třídě v Praze. Blahopřejeme. (AM)

Přenechám zásilkový obchod csKniha, asi 1000 knih na skladě, pomohu v začátcích. Žájemci ozvěte se na tel. 514.824 0742 nebo email jiriv@sympatico.ca.

Přijmeme zručné svářeče a montéry do výroby aluminiových cisteren na přepravu v Montrealu. Žájemci, volejte Boba na 514.567 4301.

Nabízíme české gramo desky 33 rpm zdarma. Různé nahrávky, v dobré kondici. Volejte 514.484 8390.

Výkup zlatých předmětů, mincí, diamantů i rozbitých či poškozených šperků. Vykupují také registrované i neregistrované střelné zbraně, lovecké a bojové nože - potřebná povolení mám, převod zařídím. Diskrétní jednání zaručeno. Volejte Jiřího na 514.824 0742.

Nedělní odpolední čaj

s Tondou Pončíkem se konal v neděli 1. dubna 2 v sále Kanadské legie v Lachine, 3015 rue Henry Duntant. Přítomní ocenili velký parking a pěkný parket na tancování. Hrály se valčíky, polky a jiné tance, taneční skladby na přání, proběhla výuka line-dancing, aby si všichni zatančili. Informace o dalším odpolední Tonda Pončík, tel. 514.696 4009, email tancuj.tancuj@gmail.com. Nenechte si další tancování ujít.

VANCOUVER

SO 26.5. - Eurofest 2012 v Burnaby

NE 3.6. - Den dětí na Locarno Beach ve Vancouveru, sportovní disciplíny, hry, soutěže pro děti.

Pro více info o aktivitách se obraťte na předsedkyni ČSSK Zdenku Beranovou emailem czechrose@hotmail.com, tel. 604.307 0878.

Zpravodaj vydává vancouverská pobočka Českého a slovenského sdružení v Kanadě, vychází 6krát ročně, chcete-li jej odebrat, kontaktujte se s CZECH AND SLOVAK ASSOCIATION, 797 - 916 West Broadway, Vancouver, B.C., V5Z 1K7.

WINNIPEG

SO 12.5. v 15.00 - květnový piknik v budově a na dvoře Jednoty na 154 McKenzie St., vstup volný. Zábijáckové hody připravuje šéfkuchař Frank Ryšavý - všehoht' včetně ovarového kolena, domácího chleba, jitrnicového a jelitkového prejtu, domácího pečiva, zákusků a atp. Přijďte si posedět s krajany a přáteli, poslechnout si pěknou muziku a strávit příjemné odpoledne s celou rodinou. Info: 204.589 7483 nebo Gizke 204.957 7515 anebo emailem majersky@shaw.ca.

ČT v 19.30 (pokaždé) - hodiny českého jazyka se konají pravidelně, info Helena Stelšovská, tel: 772 7209 nebo email: helstel@shaw.ca

Časopis Říčka vydává Kanadská

Česko-slovenská podporná jednota ve Winnipegu pro krajany českého a slovenského původu. Děkujeme předem za jakoukoliv finanční podporu - Czechoslovak Benevolent Association, 154 McKenzie St., Winnipeg, Manitoba, R2W 5A2, více na www.czechoslovakbenevolentassoc.ca, tel. 204.5897483. Dopisovatelé mohou své příspěvky posílat na rika.publishing@gmail.com. Stejně tak i svoji inzerci, pro niž se v souvislosti se změnou formátu tvoří nové ceny. Uzávěrka dalšího čísla je 15. května. Novou editorkou časopisu se stala Lucka Eliášová, nové kolegyni přejeme z redakce ND hodně úspěchů. Těšíme se na spolupráci.

ČESKÁ KNIHOVNA MASARYKOVA ÚSTAVU

Kničky různého žánru, filmy, DVD, dětská literatura, české časopisy

ST 16.00 - 21.00
Info 416.439 0792

450 Scarborough Golf Club Rd. Toronto

Naše debata v klubu Cicero na téma o přímé a nepřímé volbě prezidenta se ubírala neblahým směrem a kulhavým tempem; příklady znásilněného veřejného mínění v Rusku přes primárky v republikánské straně a nakonec předvolební cirkus v Česku vyvrcholily větou od Jima Geese „Demokracie je v krizi!“

Tato věta, mnohokrát vyslovena v médiích, mi připomněla slavnou scénu, kde babička na Starém Bělidle sáhla do kapsáře, vytáhla granát, odjistila a hodila ho na dvorek:

„Do vracbu jako když střílí“, napsal Jan Beneš a nazval tak svou knížku. Moji přátelé a členové klubu - obhajující přímé volby - i odpůrci začali štěbetat zvýšeným hlasem jeden přes druhého a do toho hluku zakřičel Mervyn: „PRSA JSOU V KRIZI!“ - a všichni zmklí a ve tvářích měli otazníky jako že co to znamená.

Mervyn hlasem klidným a důrazným zopakoval: „Prsa jsou v krizi, protože desetitisíce žen si nechávají chirurgický vzhled a tvář svého poprsí předělat na poprsí hezčí.“

Bylo ticho a Mervyn pokračoval: „Jak žena pozná, že její poprsí není adekvátní ideální představě o poprsí, a jak se rozhodne utratit tisíce na zlepšení poprsí? Ticho bylo hrobové, když se Mervyn obrátil na paní Firlovou, jedinou ženskou v klubu, a optal se, zdali je spokojena se svým poprsím? Přímochařost této otáčky a delikátní otázky v houfu mužských mne pozvedla k pohnutce, mám-li zasáhnout, ale Eva, na-

Aktualitu ND píše Rošťá Firla

HLEDALI JSME ROZŘEŠENÍ, CO JE V KRIZI A CO NENÍ

broušená mnoha debatami, mne umlčela pohledem a řekla: „Odkojila jsem dva syny, kteří dnes mají vlastní ženy a krásné děti, a nevidím v poprsí důležitější funkci, než nakrmit mateřským mlékem kojence.“

„Báječná odpověď“, vykřikl Mervyn, že dostal, co chtěl, a dodal, že přes glorifikaci vzhledu poprsí a rozměry dekoltu je podstatná ta mlékovatá funkce prsou. A ještě dodal, že dokud žena není matka, pendrek ví, jaká má prsa. Znova se optal Evy: „A co tvé snachy?“, Eva neřekla, že snachy mají nádherné poprsí, ale vysvětlila, že snacha Helga kojila Gracii skoro rok a teď že čeká druhé dítě, a Amna kojí Milánka právě teď a má mlíka plno...“

„Výborně“, řekl rozvázně Mervyn, takže přes tisíce kosmetických operací poprsí žen jsme si ujasnili, že poprsí není v krizi, protože splňuje svou funkci.“

Zdeněk se ke mně naklonil a zašeptal, jakou šarádu to Mervyn s Evou dělají?

„Myslím“, zašeptal jsem Zdeněkovi, „myslím, že Mervyn obhajuje zdraví demokracie přes zdravé poprsí“, a uchechtli jsme se oba.

Mervyn pokračoval své sólo a zjevně se bavil: „Demokracie, tak jako poprsí, má svoji vzhledovou stránku a funkční podstatu; poprsí zabezpečuje výživu kojenci a demokracie zabezpečuje hlas celého národa v ustanovení vlády a tím krmit sebevědomí každého voliče, že se podílel na ustavení vlády.“

Petr Bernier vsunul do monologu svůj přídavek: „... a tím vzniká sebevědomí národa, že máme vládu, jakou jsme si zvolili a chtěli...“

„Správně“, řekl Mervyn a usmíval se samolibě, jak se mu ta paralela mezi poprsím a demokracií zdála - že vzhled je jedna věc a funkce je to podstatné, a pokračoval:

„Půvab demokracie spočívá v tom, že víme, kdy zvolenec bude odvolán, anebo znovu zvolen v určeném volebním termínu; a nepřichází v úvahu, aby zvolenec, zakoukaný do mocenské pozice, svou moc prodloužil bez nových voleb.“

Kdosi začal vzpomínat diktátory na věčné časy, jako Fidel Castro, anebo dynastie po krvi v severní Koreji, či autokraty na Předním Východě, ale Mervyn chtěl říct ještě cosi:

„Na počátku 20. století bylo na světě 14 demokracií a na konci 80. Není to důkaz atraktivnosti demokracie, pánové?“

Eva, coby jediná žena v klubu, řekla: „Demokracie je zatím nejlepší, co k řízení národa máme, tak jako to mateřské mléko se dá těžko nahradit něčím novým a lepším.“

A tím jsme debatu o krizi demokracie ukončili a osobně si myslím, že Češi si zvolí za prezidenta toho, koho považují za nejlepšího člověka v zemi české. Anebo nezvolí nejlepšího, ale v tom případě žádná kosmetická operace nepomůže.

Dnes začneme netradičně textem písně Basama s fixama:

Díky fixu v Olomouci / Začali se rojit brouci / Vylézají z plakátů / A že prý národ plaká tu / A že v jeho úmoru / Je mu třeba humoru / Tak začali se rojit brouci / Díky fixu v Olomouci

Ref: Republiky dojení / Způsobilo rojení / A kam ty prachy mizi / V jen kluci hmyzí

Autobusák možná vandal / Každopádně jim to nandal / Ptá se celě vězení /

ZA TYKADLA DO VĚZENÍ, NĚCO TAKOVÉHO UŽ TU BYLO !

Za co je tvé sezení? / Šlichtu dneska v lochu jim / Že zhanobil jsem plochu jim / Autobusák nebo vandal / Každopádně's jim to nandal /

Ref: Republiky dojení...

Aspoň sranda zbyla lidu / Ta nechá brouky v klidu / Policejních sil hordy / Musí střežit billboardy / Jinak každá velká tlama / Skončí s tykadla / Nenecháme brouky v klidu / Ještě sranda zbyla lidu.

Ref: Republiky dojení...

(Autor textu i hudby: Jan Žamboch, Vsetín, březen 2012)

V době, kdy toto zastavení nad děním v české zemi čtete, je zřejmě spóráných třicetiletý Roman Smetana, řidič Dopravních podniků Olomouc, ve vězení. Měl tam nastoupit v pondělí 26. 3. ve 14.00 za neuskutečně stohodinné obecně prospěšné práce jako trest. Práce nevykonával, trest nenastoupil, jak konečně hned po rozsudku, vynesném Okresním soudem Olomouc, prohlášoval. "Nejsem zločinec, z principu odmítám, abych byl vězněn a napravován. Věznice jsou přece pro dva účely - izolovat společensky nebezpečného člověka od společnosti a napravit ho. Já ale nejsem společností nijak nebezpečný a napravovat nepotřebuji."

A za co? Za tykadla přece! Ta a jiné symboly podle svých slov namaloval na protest proti politickým elitám na nejméně 30 reklam na autobusech, které si před

volbami v roce 2010 pronajaly různé politické strany. Připisoval na ně slogany, v nichž politiky označoval za lháře, zloděje, korupčníky a prostitutky. Nejvíce pokreslených plakátů patřilo ODS, která se rovněž jako jediná u soudu domáhala, aby jí řidič zaplatil škodu 15 tisíc korun. Smetanu, jehož udal kolega (jak smutně příznačné), potrestala soudkyně Markéta Langerová, manželka tehdejšího volebního

lidra ODS Ivana Langeru (že prý ale podjatá nebyla). Za poškozené billboardy zaplatil jenom proto, že nechtěl rodiče přivést do nepříjemné situace, že by jim všemocní exekutoři vybračkvali domácnost. Za nenastoupení trestu do vězení může také

schytat trest až tříletý za přečin maření výkonu úředního rozhodnutí. O motivaci svého činu Roman říká, že "...potřeba vyjádřit se ve mně zrála delší dobu a ve chvíli, kdy mně a kolegům polepili autobusy, se zrodil nápad, že koupím fixy a doplním to, co tam chybí... Odsuzování někoho za vyjádření se proti politickým elitám v době, kdy je zjevné, že tyto elity rozkrádají státní, tedy společný majetek ve velkém, je samo o sobě přinejmenším záležející. Osoba paní Langerové tomu pak dodává ten krásně absurdní, fraškodivý nádech." Na otázku Co říká na zájem a mnohdy i opravdu velkou podporu, kterou případ vyvolal, odpověděl, že "je milá,

ale na druhou stranu jsem si vědom, že tohle mě lpění na principech nakonec ničemu nepomůže. Nevidím možnost, že můj případ s čímkoliv pohnul, že by se situace v této zemi nějak změnila k lepšímu. Možná kdyby lidé podobně reagovali plošně, ale spíš cítím, že současný systém je tedy

už příliš zabetonovaný. Reakci myslíte například ve volbách? - zněl další dotaz v rozhovoru na iDnes.cz.

"Ano, například. Bylo by to fajn, ale žádné záznaky nečekám. Mimo jiné proto, že podle mě tam není nikdo, komu by se dalo věřit. Pravda i lež se v současném systému staly vzájemně zaměnitelnými, pod-vody a korupce se staly přijatelnou životní strategií. Minule hodně lidí uvěřilo Věcem veřejným, dokonce za ně agitovali. A dnes cítí, že jsou za blbece."

Snad by jej mohla před vězením zachránit prezidentská milost: "tuto možnost někde někdo zmínil. Ovšem k tomu asi nedojde. Zaprvé předpokládám, že Václav by se k tomu neodhodlal, a zadruhé je mi jasné, že od zloděje bych milost nepřijal. A to můžete klidně napsat..."

Jenže z pohledu zákona je teď Roman Smetana pouze vandal, který ničil majetek. Rozdíl mezi ním a sprejermem, který nastříká na zeď nápis, v rozsudku není. Ale přitom ten rozdíl je potřeba vnímat. Tady šlo o lživé politické reklamy, které mají prakticky nulovou hodnotu a jsou dočasné (navíc placené z peněz daňových poplatníků). Za dva týdny se z autobusu strhnou a jsou pryč. A pak - "plakáty jsou způsob komunikace s veřejností", uvádí Roman - tak tedy komunikoval. Pokud by se žalobou dopravního podniku řídili i jiní majitelé vývěsních ploch, mohlo by to v budoucnu znamenat desíty, ne-li stovky trestů. A to v době, kdy protékají milióny korun kanály komotůrů nebo obálkami představených stran po vzoru takových Bártů. Tábor rozumnějších ale tvrdí, že to, co udělal (příštípkář) Smetana, patří k běžné výbavě všech politických kampaní.

Co by měli dělat politikové v takových zemích jako je Amerika či Kanada? To by se museli zbáznit z té hromady svobodomyšlných "podnětů" a z toho, co všechno se o sobě z předvolební kampaně dozví. Stačí si vybavit pravivový The Toronto Sun s nepřečetnými karikaturami ne-překonatelného Andyho Donata. Kam to (zase) kráčíš, Česko ... !?

Podle: www.torontosun.com/comment/cartoons/2009/05/27/9580621-sun.html, http://zpravy.idnes.cz/kazda-velka-tlama-skocí-s-tykadla-rymuje-pisen-o-od-souzenem-ridici-12h-domaci.aspx?c=A120223_135251_olomouc-zpravy_sot

Odešel Vlastimír Jan Vrána

Pan Vlastimír Jan Vrána, PhDr., zemřel po krátké nemoci ve středu 21. března v St. Mary's Hospital. Vdovec, otec, děda, praděda a přítel mnoha. Svoji, často velmi kamenitou životní cestu, skončil v plné péči lékařů, rodiny a přátel.

Narodil se r. 1924 v Pouzdřanech na jižní Moravě. Během 2. světové války byl zaměstnán u Bati ve Zlíně, kde také studoval a maturoval na obchodní akademii. Po válce pokračoval ve studiu novinářství a češtinu na Karlově univerzitě v Praze.

Z komunistického "ráje" utíkal za pomoci rodiny v Aši, shodou okolností také Vránových, když se ještě před přechodem hranic oženil s jejich dcerou Zdenkou. Novomanžel se rozhodl opustit republiku poté, co se Vlastův otec dozvěděl, že syn je na "listině studentů" StB, a že mají být zatčeni za účast na antikomunistických protestech. V případě Vlasty to byla spolupráce v deníku Národně soc. strany. Přechod hranic u Aše se jim podařil. Manželé žili v uprchlickém táboře IRO v Ludwigsburgu, kde se Vlasta ihned nechal registrovat na nově ustavené české univerzitě v exilu, a stal se jejím placeným sekretářem. Politická situace v Evropě byla v té době pro novomanžele Vránovy zastrahující a byla důvodem k emigraci do Norska. Tam se jim narodil syn Vlasta. Ale ani tam se necítili v bezpečí a v roce 1954 emigrovali do Kanady. Po příchodu do Montrealu navázal Vlasta na svoje přátelství s rodinou generála V. Vička, se kterým se setkal během svého pobytu v Německu. Tak se ocitl v centru všech aktivit tehdy velké a činné společnosti Čechoslováků. Musel jako všichni emigranti řešit svoje existenční problémy. Z toho důvodu vystřídal mnoho zaměstnání - např. po 14 dnech byl propuštěn jako neschopný mýt nádoby - ale to mu nebránilo ve studiu na fakultě slovenských studií a na univerzitě McGill pak získal diplom v pedagogice, což mu umožnilo změnu zaměstnání a splnit si tak svůj sen - stát se učitelem. Svůj učitelský talent uplatnil jako dobrovolný učitel tehdejší velmi početné České doplňovací školy, sponzorované ČSNS a řízené ing. V. Pavelkou.

V Montrealu se jim narodil druhý syn Zdeněk (Sydney). Otec rodiny byl oblíbeným učitelem a během krátké doby se stal zástupcem ředitele Macdonald Cartier High School v Montrealu. Od doby, kdy viděl nacisty pálit jejich templ, si přál stát se svobodným zednářem. To se mu podařilo a ve dvou lóžích dosáhl vysoké hodnosti. Ale ani tam nezapomněl na naši komunitu. Když byl vedoucím činitelem zednářské lóže v Downtown Montreal, nečlenům nepřístupná budova Lóže byla "záhadným" vlivem otevřena a překrásné prostory budovy dány byly poskytnuty Institutu Comenius, který zde pořádá koncerty klasické hudby. Svého vlivu u zednářů využil aktivista také ve prospěch nově ustaveného Klubu českých a slovenských seniorů, když "vyprosil" zednářů dar na tehdejší dobu nejmodernějšího televizoru, který on sám osobně a jménem lóže seniorům předal.

Rodina Vránova byla členem Sokola-Masaryk a Čsl. národního sdružení, kde Vlasta zastával funkci oficiálního zpravodaje a dopisovatele. Nebyl spokojen s tím, že pořádáme koncerty, oslavy a přednášky ve většině případů jen v našich jazycích, našimi lidmi, a tím jen pro Čechy a Slovaky. Jak mi řekl: "Chtěl bych pašovat naši krásnou a bohatou kulturu mezi kultury jiných národů." S tímto cílem spoluprákládá v roce 1992, a k tomu dlouholetým předsedou organizace "Comenius Institute Montreal", který byl incorporovaný v r. 1994. Práci a úspěch všech, kdo se s Vlastou podíleli na akcích této organizace, nelze ani docenit. Můžeme si jen připomenout ty, jejichž prostý seznam v roce 2006 podal Vlasta Vrána: 10 výstav, 30 přednášek (v angličtině nebo francouzštině) a 22 koncertů.

Úspěšnou kariéru v oboru vzdělávání předčasně ukončil jeho zdravotní stav, přesněji řečeno rapidní ztráta zraku. Podstoupil četné operace bez velkých výsledků a byl nucen odejít do předčasněho důchodu. Nikdy se nepřestal zajímat o dění a situaci v našich spolicích a v komunitě, o čemž jsme se mohli přesvědčit u příležitosti letošních Šibřinek, pořádaných jednotou Sokol-Masaryk, jehož byl nadále členem - přišel jednotu podpořit, pozdravit známé a pookrát mezi tanečníky.

Cítil se a byl vždy hrdým Moravcem. Po změně režimu v Československé republice se objevila snaha nové vlády rehabilitovat poškozené udělováním akademických titulů, kterým tehdejší komunistický režim odebral právo dostudovat. Ve své úvaze z roku 1993 nazvané "Vždyť se tomu každý směje" Vlasta Vrána končí slovy: "... i mně v České republice (dlouho po mém odchodu z kanadského školství do kanadské penze), k mému kanadskému vzdělání přidali rehabilitační lejtara, kterými jsem "legálně uznán" jako PhDr. a Ing. V. J. Vrána. Konečně..."

Úmrtím Vlasty Vrány ztrácí montrealská komunita zasluožilého a pracovitěho propagátora dobrého jména a kultury česko-slovenské komunity. Odešel nesmírně pracovitý člověk. Čest jeho památce!

Alois Fogl (Montrealský věstník, duben 2012)

"Kdo jiný, když ne já...?", opakuje otázku paní Edita Grosmanová svým řízným hlasem a dívá se pitomým člověku přímo do očí. "Dokud můžu, tak musím. Přežila jsem proto, abych vyprávěla, nejsm silnější nežli jiné byly. Žiju pro své poslání, žiju, aby se nezapomnělo..."

V svých odpovědích nenajde. Jsem v rozpacích a snažím se vzbudit na odpověď. Cítím její energii a sílu žít, obdivuji její široký rozhled a vzdělanost, její chuť zajímat se o okolí, číst knihy nevědění autorů, vyhledat si na internetu informace o politickém dění ve světě, komentovat rozhodnutí vlád, vyvolat debatu s rabinem, zamyslet se nad kvalitou divadelních představení i literárních počinků - a angličtina, jak sama říká, je jí už dnes blíží nežli rodná slovenština či adoptivní čeština - „francouzštinu nepoužívám, už jsem ji hodně zapomněla, škoda, líbí se mi," lituje tiše.

Kdo jiný, když ne ona, kdo jiný než ti, co to prožili a pamatují si - opakují si po ní znova. Tolik toho prožila. A tato útloučká, téměř devadesátiletá žena, se nebrání vnořit se nanovo do vzpomínek, kterými probouzí na přednáškách o holocaustu zejména v mladých povědomí o důležitosti tolerance a respektu vůči náboženství, přesvědčení a životu jiných.

Bolest a trápení, kterým prošla ve svých nejkrásnějších letech diváka dozrávání, jako by ji naopak ponoukaly nemlčet. Neuvěřela se do sebe, cítí povinnost všechno to zvěrovo vykřičet do světa, aby se už nikdy a nikde nemohlo opakovat: jejím „proviněním" tehdy bylo, že se narodila židovským rodičům... stejně jako oněch více než šest miliónů, které nenávisť povraždili nacisté a jejich přívrženci v průběhu sedmi let... Je čas připomenout dobu, již milióny podobných Editce z Humenného prošli a většinou nepřežili.

Před 70 lety, 25. března 1942, byl vypraven první transport slovenských dívek do Osvětimi - tisíc panen, tak se původně měla jmenovat i novela Ladislava Grosmana, kterou známe pod názvem Obchod na korze, v níž chtěl zvětřit tragédii ne jedné národnostní menšiny ne jenom v jednom evropském státě. Mezi nimi byla i sedmnáct a půl roku stará Edita Friedmanová (později se provdala za spisovatele a scénáristu Ladislava Grosmana) a její starší sestra Lea.

"Ta se nevrátila, viděla jsem ji umírat, nemohla jsem ji pomoci, byla tak hubičková až průsvitná, v horečce mě už ani nevnímala, začaly po ní lézt krysy, snad mi odpustila...", derou se slzy do očí pod tlakem věčné bolesti ze selhání, z nemohoucnosti...

„Začátkem roku 1942 - koncem února či v prvních dnech března - došlo k největší tragédii. Ráno jsme se probudili a našli vyvěšené plakáty o mobilizaci děvčat do práce. Žádné podrobnosti - jen svobodná děvčata od 16 let. Měly jsme se dostavit do školní budovy 20. března v osm ráno. Naše Lea měla papíry do Maďarska, tam zatím ty zákony (řešící židovskou otázku na Slovensku po vzoru nacistických Norimberských zákonů - pozn. autorka) byly mírnější, ale náš otec se proti tomu bránil: chtěl mít své ovečky ve své salaši. Kromě toho byla naše rodina vždy poslušná zákona, i když ne-

JE ČAS PŘIPOMENOUT SI

byl spravedlivý.

A tak jsme na lékařskou prohlídku s Leou šly. Na dvoře už bylo hodně děvčat z východního Slovenska. Lékař tam sice byl, ale prohlídka byla formální. Pamatuji se, že se nám tam smáli a dělali si z nás legraci. Samozřejmě že jsme všechny byly práce schopné. Některá děvčata se v rychlosti formálně provdala, ale to dlouho neplatilo. Nikdo neměl ani tušení, co s námi budou dělat. Směly jsme si vzít s sebou 20 kg, a ty nás nechali nesmyslně tahat, i když věděli, že nic z toho nedostaneme. Domů nás už nepustili - a to byl první příznak toho, že něco není v pořádku. Večer nás posadili do vlaku a za několik hodin jsme se ocitly v Popradu. Tam se vše vy-

bec nevzpomínám, že by měnili. Tak ty vlasy a chlupy z nás vytrhaly. Současně sebrali i tu zbývající trochu zlatých předmětů, co jsme měly, hlavně náušnice - zlaté předměty jsme museli odevzdat už doma. Měla jsem v uších náušnice, které jsem dostala ihned po narození, ale nějak nešly vytáhnout, tak mi je z těch uší vytrhli (dodnes nenosím žádné, protože mi jednak zarostly ušní dírký, ale hlavně pro ty vzpomínky na ně).

O existenci Birkenau jsme nevěděly. Nachází se jen několik kilometrů vzdálený od Osvětimi, je to něco jako jeho předměstí. Ovšem Birkenau jako lágr už v té době existoval, byli v něm sovětské zajatci. Ty známé nápisy u vchodu všech lágrů „Arbeit macht frei"

ne vědy. Byla tam s námi jediná dívka z Humenného, ta měla snad nejkrásnější nohy, jaké jsem kdy viděla. Ty jí ale úplně zhnilý. V Osvětimi se neplynulo, tak s nimi chodila, kolik mohla, ale příchodem do Birkenau byla mezi prvními, co zmizela.

Birkenau měl částečně dřevěné baráky a několik cihlových. Ten pověstný blok 25 byl cihlový. Do něho přišla děvčata odsouzena na smrt. Odtud se žádná nedostala. Na Zahlappel musela každá, i když bychom je měly nést na rukou. A byly i případy, že jsme přivezly děvčata na kolečkách.

Do Birkenau jsme z Osvětimi odešly asi v červenci. Jen malá hrstka našich děvčat tam zůstala a to byly švadleny pro opravování dovozených věcí a uniform. Před námi byli v Birkenau sovětské zajatci a čekali tam jen na dohovor plynových komor. Hned po jejich dokončení je odevzli do plynu a krematorií. My jsme z toho bohužel měly užitek, protože jsme

smutné známým pod menem Židovský kódex. Obsahovalo 270 paragrafů. Má 3 části: Prvá část obmedzovala společenské, občianske, náboženské a osobné práva židovských osob. Druhá časť kódexu sa týkala majetkovo právneho vyvlastnenia. Najobsiahlejšia bola tretia časť, ktorá hovorila o prevode židovského majetku, t. j. o vyvlastnení.

Deportácia Židov zo Slovenska začala v marci 1942, 25.3. odišiel z Popradu prvý transport tisíciky židovských dievčat a žien do koncentračného tábora Osvienčim. Až na jeseň 1942 sa transporty celkom zastavili. 20.10. 1942 odišiel posledný transport. Keď dvaja slovenskí židia ušli z Osvienčimu, spojenci sa prvýkrát dopočuli o zverstvách, ktoré sa tam páchali. Za každého vyvezeného žida slovenská strana zaplatila Nemecku 500 ríšskych mariek, t. j. 5 tisíc Sk. Podľa sčítania ľudu 15. 12. 1940 žilo na území Slovenskej republiky presne 88 951 občanov židovskej národnosti. K 1.1.1942 ich bolo pokrstných 4750. Títo nespádali pod tzv. Židovský kódex a deportácie. Od 25. 3. do 20.10.1942 do nacistických vyhladzovacích táborov deportovali 57 628 Židov zo Slovenska. Počet tých, ktorí prežili peklo koncentrákov, sa odhaduje na 300 až 800 osôb. Po októbri 1942, keď boli na Slovensku transporty zastavené, žilo na slovenskom území ešte 24 000 židovských občanov. Po vypuknutí SNP nemecké jednotky priamo na Slovensku zavraždili asi 1000 židov a vyše 10 tisíc odviekli do koncentračných táborov. Predstavujú okolo 70 tisíc osôb (zdroj: referaty.sk).

Edita Grosmanová sa na Slovensko sice vrátila, ale spoluobčané navrátilce vítali slovy „více vás přišlo než odešlo..." a tak raději volila s pozdějším manželem Ladislavem Grosmanem Prahu. Vystudovala tam při zaměstnání střední školu a obor biologie na Přírodovědné fakultě Univerzity Karlovy. Po celý život pracovala jako vědecká pracovníce ve výzkumných a zdravotnických zařízeních v Praze, později v Izraeli, kam se dlouho před ní vystěhovala v roce 1948 celá její rodina - rodiče se sourozenci. Když odpovírala, zůstala natrvalo v Torontu, aby byla synovi Jiřímu na blízku. Dnes, ve svých osmaosmdesáti letech, jezdí sama autem nakupovat (první řidičský průkaz vlastnila až v šedesáti), vede si domácnost a navštěvuje v synagoze bohoslužby, ráda se zúčastňuje našich komunitních akcí. Její den pravidelně začíná časné zrána přehledem zpráv na internetových stránkách a emailovými pozdravy svým milým i do Izraele. Nedávno vytřídila tvorbu svého muže Ladislava, autora zfilmované oscarové novely Obchod na korze. Je konstantě nečím zaměstnaná. Jinak žít život neumí.

A mně se v souvislosti s touto vzpomínkou paní Editky vybavují slova nositele Nobelovy ceny míru Elieho Wiesla: "Zapomenout znamená zabít všechny oběti podruhé." Vzpomeňte tedy se mnou.

První část volného seriálu o obětech holocaustu a foto připravila

Věra Kohoutová

Použité zdroje wikipedia, referaty.sk

jasnilo nějak. Tam jsme už byly pod dozorem SSáků. V Popradu jsme byly do 25. března nacpané ve vagónech jak herinky, ale měly jsme tam vodu, takže jsme se mohly i trochu umýt a vyčistit si zuby. Ale toho 25. nás nahnali do dobytých vagónů bez vody. V jednom nás bylo tolik, že jsme stály celou cestu. Ještě tentýž večer jsme dojely do Osvětimi.

Dojely jsme všechny, cesta z Popradu nebyla dlouhá. U pozdějších transportů to bylo jiné, protože je z domova vezli přímo do Osvětimi. Cesta někdy trvala i dva dny.

Tam nás rozdělili do několika bloků či baráků se slámou na zemi, kam jsme si lehly. Ráno nás vyhnali na Zahlappel (počítání), a my jsme nedokázaly pochopit, kde jsme. Vypadalo to jako na psychiatrii - některé dívky ostríhané dohola a oděné do šatů s pruhy. Teprve když jsme se lépe rozhlédly, viděly jsme, že to jsou děvčata, se kterými jsme přijely. Náš údiv netrval dlouho, vzali si nás také do „parády" a za několik hodin jsme všechny vypadaly stejně. Holili nás žiletkou, každý vlas a chlup na těle, a žiletku - to si vi-

(práce osvobozuje) byl šilený nesmysl - tam nás prací zabijeli.

Asi za týden přišla děvčata ze západního Slovenska, myslím že také tisíc. A v jejich očích jsme viděly, že si myslí totéž, co ta naše malá skupina, když jsme zahlédly tu první děvčata. Do večera vypadaly i ony jako my.

Mužský lágr v Osvětimi i v Birkenau byl oddělený ostatným drátem, v noci nabitý elektrinou. O tom jsme také neměly ponětí. Teprve až když jsme jednou ráno našly na drátech mladého muže, bratra naší spoluvězeňkyně, také z Humenného. Osvětim v Horním Slezsku je velice chladný a sníh se tam drží poměrně dlouho. Bez spodního prádla a jen na nahém těle oblečené proužkované šaty z nějaké tvrdé látky, to nám moc teplo nebylo. A tělo nás svédilo k zbláznění. Na nohy jsme dostaly holandské dřeváky, které velmi silně klapaly, a když jsme všechny skoro najednou procházely branou, německé jemné uši to nesnášely. Musely jsme je proto zouvat a přes bránu jít bosky, ať byl sníh, led či déšť.

Po nějaké době se začaly ukazovat známky podvýživy, hlav-

dostaly jejich uniformy, které nás v zimě přece jen více hřály. Plynové komory a krematoria byly obsluhované mužskými vězni, ale komando bylo asi po třech měsících vyměněno - kluci byli posláni do plynu, aby neexistoval svědek. Pak přišlo nové komando. To se opakovalo po celou dobu našeho pobytu. Byly i případy, že kluci se tam setkali s rodiči či sourozenci, a jelikož věděli, co s nimi bude, sami se k nim přidali. Nově přichozím, odsouzeným přímo do plynu - jako starší lidé, matky s dětmi a nemocní - řekli, že jdou do sprchy. Plyn se rozprašoval právě sprchami. Často byl slyšet křik až k nám. SSáci se na tu hrůzostrašnou scénérii rádi chovali divat přes okénko, nakolik se jim křik zofalců líbil, a smáli se na plné kolo: Koukej, jak ti židě křičí...

Po vyhlášení samostatnosti 14. 3. 1939 po vzore Norimberských zákonů zaviedla i na Slovensku protizidovské rasové zákonodárstvo. Dňa 9. septembra 1941 vyšlo v slovenskom zákonníku nariadenie „O právnom postavení Židov", ktoré sa stalo

NA CO SI HRAJE HOLEŠOVSKÁ VÝZVA?

PRO ND ROSTA FIRLA

(dok. ze str. 1)

► ze str. 1 Dal jsem si tu práci a z videa jsem vydoloval, co Holešovická výzva obnáší:

1. Demisi stávající minulý rok zvolené vlády a nahrazení vládou ÚŘEDNICKOU; 2. Abdikaci presidenta Václava Klause; 3. Národní referendum o schválení budoucnosti národa; 4. Okažitě zastavení připravovaných úsporných reforem státních výdajů na zdravotnictví, penze a školství; 5. Nové a správné volby poslanců a vlády; 6. Obžalování a potrestání všech, kteří rozkradli národní stříbro; 7. Zastavit pokusy o cenzurování informací na internetu.

Můj úžas nad těmito požadavky v Holešovské výzvě okamžitě umocnila vzpomínka na únorové události roku 1948, kdy Klement Gotwald žádal demisi vlády a abdikaci presidenta, a obě se mu podařilo a nastaly temné doby 41 let komunistické totality, kterou někteří nazývají hrůzovládou, jini blbovládou, ale nesporně to byl průser.

Do věrejška či donedávna jsem myslel, ba i věřil, že Češi se nedají na cestu jako Řekové: že Češi vědí, že z prázdné kapsy se nedá moc dlouho hospodařit a národní dluh zvyšovat o 5000 Kč každou vteřinou; vždyť ten dluh překročil půldruhého trilionu korun, což dělá 150.000 Kč na každého Čecha rovným dílem na starce i novorozence.

Lidé kolem Holešovské výzvy mámi národ, že národní stříbro bylo rozkradeno a zapomínají, že to národní stříbro bylo ukradeno, pardon, znárodněno medle po té podobné výzvě ala Holešovská, kdy se komunisti chopili moci a kradli ve velkém. Příčinou národního dluhu není loupež, ale žití nad poměry, jak je tomu v Řecku.

Řekové jako slavný národ, který založil demokratické tradice a dal naší civilizaci obrovité dědictví filosofické, dostali z laskavé EURO pokladny pár stovek miliard euro, které znásobily řecký národní dluh na nesplnitelný úvěr v německých bankách.

Dovolují si pochybovat a považuju za nesmysl, že Česko dostane podobnou pomoc zvenku; ne že by český národ nebyl slavný, ale protože bankrotářů je mnoho - Itálie, Portugalsko, Irsko i Španělsko, a nikdo nemá dost peněz k záchraně všech.

Holešovská výzva je nesmysl, zvláště referendum o budoucnosti národa - co se za tímto naprosto teoretickým tlachem má skrývat? Co nebylo správně na volbách, které pozorovatelé prohlásili za férové? Řecká potupná cesta není pro Česko otevřená. Cesta k návratu totality uzavřená v Česku není, ale hlavy české nejsou uzavřené.

Kdyby komunisté v pozadí Holešovské výzvy šli k volbám dnes, píše se na webu parlamentní.listy.cz, získali by méně než 5% hlasů voličů, a to je na tom všem ta dobrá zpráva.

Nechci tvrdit, že na videu z demonstrace v Praze či v Ostravě jsou toliko pohrobci komunistů, i když převládají tváře vrásčité, vlasy šedivé a penzisti, ale komunistický úmysl vrátit Česko do náruče totalitních vládnů je nevábný a historicky pohřbený.

A ještě drobet k tomu Řecku, protože z bankrotu Řecka se lze mnohé dozvědět: půjčka druhého balíčku 130 miliard euro má několik podmínek: 1. Snížit státní výdaje o 20% a to znamená snížit nehorázné sociální dávky lidem; 2. Snížit státní zaměstnanost o 20% bez výjimek a bezpodmínečně; 3. Otevřít Řecko soukromému podnikání, a tím investicím, a zvýšit produktivitu. Řekové zatím nepochopili, že ztrácejí samostatnost, demonstrují a výkon ekonomiky klesá o 5-6% rok co rok... když Řekové nemají rádi práci a chtějí legraci...

Ale cosi podobného se nemůže v Česku stát, protože Češi si to přece umí spočítat.

Bouře v Olomouci, foto Britské listy

Alice vzpomíná:

"Nebydli jsme tam dlouho, do bytu slunce neproniklo. Z té doby mi zbyla jedna vzpomínka na rozlehlou klášterní zahradu, na níž bylo z okna vidět. Viděla jsem tam jeptišky, procházející se ve dvojicích, zatím co jiné pracovaly na záhonech. Klášterní prostředí se mi jevilo tajemným, a proto šedý klášter, zářivě zelená zahrada a černé, vzcné postavy jeptišek vryly se mi do paměti.

Při studiu na univerzitě v Lipsku v letech 1876 až 1877 bydlel Tomáš Masaryk v penzionátu rodiny Göringových. Zde často Masaryk slyšel o americké rodině Garriguových a jejich dceři Charlottě, která v Lipsku před lety navštěvovala konzervatoř. Už z vyprávění mu tato žena velmi imponovala, a proto ho potěšilo, když se dozvěděl, že Charlotta přijede za Göringovými na návštěvu. Stalo se to 13. června 1877.

Už od prvního setkání Charlotta Tomáše Masaryka velmi zaujala.

DESET PREZIDENTOVÝCH BYTŮ

Pro ND Josef Tichý (2)

Tomáš Masaryk ke svému jménu připojil Charlottino dívčí příjmení Garrigue jako výraz rovnoprávnosti mezi mužem a ženou a jako výraz obdivu a vážnosti ke své ženě.

Léto roku 1882 se chýlilo ke konci. Masarykovi trávili prázdniny u Tomášových rodičů v Hrušovanech na Moravě. Charlotta k Tomášovým rodičům jezdila ráda. Zvláště dobře si rozuměla s jeho matkou. Vířila, že se s ní zpočátku mohla dohovět německy. A vážila si i její pomoci ve Vídni po narození Alice a Herberta.

Prvním rektorem české univerzity byl zvolen historik Václav Vladivoj Tomek, tehdy čtyřiašedesátiletý. Prvním děkanem filozofické fakulty se stal matematik a fyzik František Josef Studnička. Masaryk nastupoval na českou univerzitu 1. října 1882 jako mimořádný profesor s platem 1600 zlatých základního ročního platu a 420 zlatých přídatku a s příslibem, že do tří let bude jmenován řádným profesorem.

Již v prvním roce svého působení v Praze zavedl Masaryk na tu dobu revoluční formu mimoškolní spolupráce se svými posluchači, která se mu osvědčila ve Vídni. Vybrané studenty zval do svého bytu. Schůzky, za účasti paní domu, byly věnovány diskusím o studijních i aktuálních problémech. Na nich Masaryk poznal nadaného studenta Františka Drtinu, pozdějšího filozofa a pedagoga, od 90. let svého blízkého spolupracovníka ve vydavatelské a politické činnosti.

V osobním životě znamenal příchod do Prahy pro oba manžele výraznou změnu. Masaryk přicházel do českého prostředí po letech strávených na německých školách a třináctiletém pobytu ve Vídni. Pro jeho manželku byla Praha něco zcela nového, s čím se musela vyrovnat a postupně se sžít. Pozitivem do začátku byly pro oba daleko příznivější podmínky včetně velmi slušného bytu. Jen kdyby tu nebyly ty vídeňské finanční závazky! Ani poměrně dobrý profesorský plat nestačil na jejich umořování.

Oba měli společné kulturní zájmy a vzájemně se doplňovali. Paní Charlotta směřovala manžela k hudbě, Masaryk pomáhal ženě v její novinářské činnosti a bez konzultace s ní neudělal žádné závazné rozhodnutí. Návštěva divadelních představení, zvláště oper a koncertů byla pro oba duchovní potřebou. Stejně jako výtvarné umění. Nejoblíbenějším českým skladatelem paní Masarykové se stal Bedřich Smetana. Jako klavíristce jí byl blízký svou komorní hudbou. Byla nadšena jeho operami. O premiéře poslední z nich Čertovy stěny opět obdivně referovala v newyorském deníku The Sun. A brzy nato, 5. listopadu, byli Masarykovi přítomni v sále Žofínského ostrova prvním soubornému provedení cyklu symfonických básní Má vlast.

V rodině se mluvilo česky. Děti, zvyklé zpočátku na němčinu a angličtinu, učily se s matkou. Než se finanční poměry rodiny zlepšily, aby mohla být placena kvalifikovaná učitelka, suplovala ji pomocnice v domácnosti, zásadně evangelického vyznání. "Zalkej, vlasti! Zastři sobě tvář, Čechi! Veliké Národní divadlo shořelo!", psal tisk po 12. srpnu 1881. Dilo třinácti

Doprovázel ji s ostatními dámami Göringovými do divadla a na výlety. Společně pak trávili mnoho času debatováním a především četbou Millova spisu „Poddanství žen“ a Bukleových „Dějin civilizace v Anglii“. Masaryk obdivoval Charlottinu vzdělanost, vážnost, zájem o dění kolem sebe a umění prosadit si svůj názor a stále více v něm dožívalo rozhodnutí požádat Charlottu o ruku. Odvážil se toho až po následující epizodě.

24. července 1877 se vydal Masaryk s Göringovými a Charlottou na výlet v ložce po řece. Při vystupování ujele paní Göringová noha, spadla do vody a začala se topit. Masaryk pro ni okamžitě skočil, ale paní Göringová byla velmi robustní postava a dostat ji z vody nebylo jednoduché. Masaryk tento zážitek popsal v jednom svém dopise: „okamžik již byli jsme pod vodou oba jako ztraceni, a tehdy rozloučil jsem se se světem – jako střela projely mne vzpomínky na všechno, na drahé osoby – neočekávanou silou jsem se k žití vymanil z objetí chladné paní vodní...“ Následkem vyčerpání a prochladnutí zůstal pak Tomáš Masaryk upoután několik dnů na lůžku. Přitom napsal vášnivý dopis Charlottě, kde se vyznal ze své lásky a nabídl jí sňatek. Charlotta se nejprve k návrhu stavěla odmítavě, ale již 10. srpna 1877 se s Tomášem Masarykem zasnoubila. Několik dní po zasnoubení se však oba museli rozloučit. Charlotta Garrigue se musela vrátit do Ameriky a Tomáš Masaryk musel pracovat na dokončení své habilitační práce. Oddáni byli 15. března 1878 v Americe, kam vyrazil T. Masaryk za zraněnou Charlottou.

Masarykovi se do bytu nastěhovali v polovině měsíce září. Původně uvažovali, že se tak stane desátého. Nechtěli však přijít o výroční hody, dnes řekneme národopisné slavnosti, které trvaly od 19. do 16. září, a svým svérázem a malebností zaujaly paní Masarykovou tak, že o nich zaslala příspěvek do newyorského deníku The Sun.

Měli bychom se zmínit o vzniku české univerzity, který se stal impulzem příchodu Masarykových do Prahy.

Podle plánů domu měl být v nejvyšším, třetím patře, dva pokoje orientované na sever do ulice s výhledem do Kinského zahrady. Třetí pokoj byl tmavý, průchozí, s oknem do světlíku, čtvrtý menší pokoj spolu s kuchyní měl okna na jih do klášterní zahrady.

Po dvouletých pokusech o zřízení české univerzity vydal císař František Josef I. dne 11. dubna 1881 s platností od zimního semestru 1882 nejvyšší rozhodnutí, ve kterém schvaluje, aby německá Karlo-Ferdinandova univerzita v Praze byla napříště uspořádána tak, aby v Praze existovala jedna univerzita s německým a jedna s českým jazykem vyučovací a obě aby nadále používaly jména Karlo-Ferdinandova.

První školní rok na české univerzitě začal 1. října 1882. Univerzitu tvořily jen fakulta právnická a filozofická. Na lékařské fakultě mohla být výuka z technických důvodů zahájena v dalším roce. Poslední fakulta, teologická, byla oddělena od německé univerzity až v roce 1891.

> ze str. 6 let výstavby, třiceti šesti let příprav a zápasů bylo v několika hodinách těžce narušeno, i když ne zcela zničeno. Splněný sen pravověrných Čechů a vlasteneckých Bornů se obrátil v prach a popel. Po této pohromě se projevila veliká obětavost a houževnatost českého národa. Sbor pro postavení Národního divadla získal během neuvěřitelných 47 dnů sbírkami a dary jeden milion zlatých. Ke slavnostnímu otevření divadla došlo v neděli 18. listopadu 1883.

V této době začali Masarykovci uvažovat o změně bytu. Důvodů k odstěhování z Karlovy třídy bylo jistě více, ačkoliv kromě jediného se o ostatních můžeme pouze domýšlet. Masaryk i Alice se ve svých vzpomínkách shodují, že "do bytu slunce neproniklo". Ten záměr nevyvolala jistě jen nevhodná dispozice bytu a ještě nevhodnější uspořádání jeho místností, ale také vzdálenost od středu města.

Nejbližší stanice trati číslo 4 koněspřežné dráhy (lidově koňské tramvaje a ještě lidověji koňky) byla U Hradu (dnes tramvajová stanice Újezd). Z bytu Masarykových dobrý kilometr. Za Újezdem v Chotkově (Vítězné) ulici tramvaj na smíchovské břehu končila. Retězový most císaře Františka I. (dnes kamenný most Legii) byl pro svůj chatrný stav pro tramvaje neprůjezdný. Cestující pokračovali přes most pěšky a u Národního divadla mohli jet "jedničkou" přímo po Ferdinandově (Národní) třídě nebo vlevo po Františkově (Smetanově) nábřeží na Křižovnické náměstí, kde tato trať, vedoucí až z Karolina, končila. Pokud nešel pěšky, a to z kondičních důvodů jistě často dělal, mohl se Masaryk jediné takto dostat do Klementina, kde sídlila filozofická fakulta.

POKRAČOVÁNÍ

VOJÁCI - HRDINOVÉ ČESKOSLOVENSKÉHO 8. střeleckého pluku Slezský 2.

Pro ND Miroslav Síg, ČR

Uplýnulo více než 70 let od události, která 15. března 1939 vešla do našich dějin, hovořilo se o ní na rozhlasových vlnách, dokonce náš exilový prezident v Londýně Edvard Beneš v relaci Volá Londýn ji sděloval domů, a vyslovoval se k hrdinství těch, kteří se dokázali postavit na odpor nacistickým hordám.

Byli to příslušníci 8. střeleckého pluku Slezský ve Frýdku-Místku, kam jsem na začátku roku 1949 - tedy deset let od oné události - jako voják základní služby spolu s ostatními byl převelen ze slovenských Košic. Do nich jsme původně narukovali 1. října 1948. Mnozí z nás netušili, jakými tradicemi je frýdecko-místecký pluk opředen. Zanedlouho - 15. března 1949 - se o tom dozvěděli podrobně z referátu našeho velitele, který přenesl na veřejném shromáždění.

Za projev, nad nímž jsem předtím seděl asi po tři večery, zatímco ostatní z mé roty si užívali zaslouženého volna po náročných cvičeních, mne velitel poděkoval, aniž by tušil, jak jsem povyrostil už při studiu a četbě oné útěle brožurky „Baryševka - Místek 1917 - 1947“. Jak jsem byl v duchu hrdý na své dávné předchůdce a příslušníky tohoto pluku.

Dnes bych mohl mít k dispozici již velké množství pramenů, v nichž se o událostech kolem 14.-15. března 1939 rozešli nejrozumnější autoři, ale přidržím se původního líčení, jak je sepsali očití svědkové. Převyprávím je stručně pro dnešního čtenáře se stejným zaujetím, v jakém jsem se ocitl při jeho dávné četbě.

Sotvaže Adolf Hitler donutil ke kapitulaci a podpisu našeho prezidenta Emila Háchu, mělo začít obsazování českých zemí 15. března. Jenomže první němečtí vojáci pluku SS „Leibstandarte Adolf Hitler“ překročili hranice u Moravské Ostravy již navečer 14. března kolem 17:30 hodiny s cílem obsadit Ostravu a Místek. Dvě německé kolony dorazily do Místku, kde v místním kostele byli shromážděni věřící křesťané k pobožnosti. Dveře kostela se rozevřely a pevný hlas našeho vojáka, vyslaného sem svými veliteli, přehlušil zvuky varhan:

litel 8. pluku vyhlásil pohotovost, vojáci sháněli své kamarády po městě, kde se německá horda velitelů radila o dalším postupu, tam už jeden oddíl okupantů obsazoval okresní úřad - dokonce za pomoci místních „ordnerů“. Projížděli kolem Czajankovy továrny, kde byl umístěn třetí praporek 8. pluku.

V nevládném větrném počasí se sněhem a deštěm zpozorněl voják ve strážní u hlavní brány, protože před ním zastavilo auto, vyskočil z něho nacistický voják s pistolí v ruce. Rozhodl se proto zvolat „Stůj!“, ale Němec neposlechl a vystřelil proti strážnému několik ran - ve své zřetelnosti našel strážného nezasažil, a ten ani na vteřinu nezaváhal a naopak střelbu opakoval. Okamžitě přiběhl už velitel stráže s ostatními muži ve zbrani a došlo k přestřelce.

„Němci jsou tu! Do zbraně - všichni na můj povel - poručík Karel Martinek je můj zástupcem!“ - zazněl fyzický vojenský rozkaz velitele kapitána Karla Pavlíka. Neprodleně naši vojáci obsadili všechna okna kasáren s nabitými puškami, dokonce byl okamžitě připraven kulomet a poplachová dávka střeliva.

Proti nim v parčíku vedle berní správy a také uprostřed silnice se kryli okupanti, přičemž jejich silné reflektory osvětlovaly kasárna. Přesto naši stateční chlapi do nepřítele střelili. Ti obsadili budovu berní správy, vydrancovali také v blízkosti trafik. V nastalé kritické situaci volali ze sousední posádky a posádkového velitelství. Dostali rozkaz zastavit palbu a vyjednávat s nepřitelem. Ten byl splněn až po vystřelení posledního náboje. Kapitán Pavlík se svým zástupcem poručíkem Martínkem přivázali na koště kucharskou bílou blůzu, vyběhli za nepřetržitě německé palby před budovu kasáren na znamení: „Zastavte jeme palbu“. Ve skutečnosti už nebylo střelby čím.

Zfanatizovaní Němci vtrhli do kasáren, české vojáky odvedli k pomníku padlých, kde je nechali odzbrojit a stát plné dvě hodiny. V kasárnách drancovali, zatímco němečtí samaritáni ošetřovali raněné vojáky - vážné zranění byli odvezeni do frýdecké nemocnice a nejméně 18 mrtvých německých vojáků odvázel nákladní auto směrem na Příbor. Z Čechů nepadl nikdo, dva vojáci byli jen lehce zraněni.

Všichni příslušníci pluku měli být zprvu odvedeni do Příbora a odtransportováni do zajateckého tábora. Nakonec němečtí veliteli okupačního voje rozhodli propustit zajaté důstojníky domů a mužstvo pod německým velením zavést zpět do kasáren.

Tak skončil 14. března 1939 u 8. střeleckého pluku Slezský v Místku, jehož drama si v ničem nazadá událostmi, které prožívali jeho vojáci v Rusku, ba dokonce je svým mezi-

národním významem předčí. (8. pěší pluk Slezský vznikl v červnu 1917 na Ukrajině a v srpnu byl přejmenován z pěšího na střelecký. Pod tímto názvem, o 3 roky později, přišel do vlasti.)

Z projevu jsem si neponechal ani poznámky, ani kopii, ale zbyla mi brožura, kterou jsem hodlal vrátit do knihovny proti potvrzení, protože šlo o jediný vzácný exemplář. Paní knihovnice si obstarala mezitím jiný a ten mi darovala. Zúčastnila se veřejného shromáždění, slyšela projev, o němž věděla, že jsem se na něm podílel. Chtěla mi - zapálenému nováčkovi - udělat radost, abych si proto ponechal spisek na památku. Vážím si nesmírně těch 58 stránek, dokonce s použitím kreseb mého tehdejšího redakčního kolegy Oty Štembery, který byl kreslířem a kariatistou deníku Mladá fronta, kde jsme oba pracovali. Proto jsem podle nich a dalších podkladů mohl sepsat své vyprávění.

Co se stalo s neporaženým hrdinou kapitánem Karlem Pavlíkem? Když dozněl poslední výstřel v kasárnách, ochladla jen na chvíli zpěněná bojová krev a nastávaly trpké okupační dny, jimiž chtěli Němci ponížit náš národ, zabavit ho důstojnosti a svobody.

Někteří z příslušníků 8. pěšího pluku

Kapitán Karel Pavlík zdroj foto: časopis A report

Slezský velmi rychle vytvořili skupinu, zapojenou do ostravské odbojové organizace „Za vlast“, která pomáhala při ilegálních přechodech hranic do Polska, na Slovensko. Až do roku 1942 se dařilo převádět četné utečence a odvážlivce, kteří chtěli bojovat proti okupantům.

Kapitán Karel Pavlík z bezpečnostních důvodů přesídlil do Prahy, kde spolupracoval se štábním kapitánem Václavem Morávkem, se sokolskou organizací Jindra, setkal se dokonce s Janem Kubišem a Josefem Gabčíkem, kteří provedli atentát na Reinharda Heydricha. V září 1942, při hromadném zatýkání vlasteneckých Čechů - bývalých vojáků, padl jim do pastí také kapitán Karel Pavlík. Teprve po válce se zjistilo, že 26. ledna 1943 v koncentračním táboře Mauthausen byl popraven.

Po druhé světové válce byl in memoriam povýšen a znovu bylo jeho hrdinství připomenuto až v roce 1999 při 60. výročí 15. března. Byl vyznamenán prezidentem republiky medailí Za hrdinství. Jeho symbolické po-

slední místo je v rodinném hrobu v Kostelci nad Černými Lesy, kde měl pochováni své rodiče. Narodil se jim v malé obci Hradové Střimelice u Českého Brodu, absolvoval Vojenskou akademii v Hranicích na Moravě a od roku 1933 sloužil u 8. pěšího

pluku Slezský ve Frýdku-Místku. Je jedním z mnoha předválečných důstojníků, kteří si byli vědomi významu slov tehdejší vojenské přísahy:

„Budeme bez odmluvy plnit nařízení vždy a všude, i v nebezpečí, bez váhání a odporu, ze svých vojsk neopustíme, ale i životy své dáme na ochranu vlasti a za její svobodu, přísaháme, že budeme druh druhu milovati, k sobě věrně státi, v nebezpečí se neopustíme, ale až do konce se brániti tak, jak nám to káže mužná čest a vědomí povinnosti občanů. Tak přísaháme!“

Odboj doma ve Frýdku-Místku zesílil. Vznikla partyzánská skupina Jana Žižky, v ní bylo i několik důstojníků 8. pěšího pluku. Ve spolupráci s ostravskými havlí ziskali výbušniny a od roku 1943 docházelo k sabotážím. Tak byl vyhozen nákladní vlak v Lískovci u Místku, potom v Hrušově a největší akcí bylo zničení stožáru vysokého napětí 110 000 V, který stál v Kunčických u Ostravy.

Němci pátrali po sabotérech, domnívali se, že jde o parašutisty ze západu, vysílali sami mezi sebou, protože nemohli pochopit, jak se o některých přejezdech vlaků sabotéři dozvěděli. Byl ještě vyhozen most v Místku a zničen důlkový podzemní kabel Varšava-Vídeň-Praha. Stalo se tak v době, kdy ho nacistická vojska nejvíce potřebovala při svém ústupu z ruské fronty. Skupina sabotérů nemohla však dále riskovat na původním území, přenesla svou činnost do sousední oblasti v Hranicích na Moravě. Tady ještě na jaře 1944 byl vyhozen elektrický stožár rovněž o napětí 110 000 V a s křížovým vedením 20 000 V.

Moje vyprávění končí, mnoho z odvážných sabotérů bylo prozrazeno a zatčeno, odvečeno do koncentračních táborů, a ne všichni se vrátili. Nepátral jsem dále. Skončila mi vojenská služba, vrátil se do své milované redakce, ale krutá padesátá léta mne existenčně postihla, redakci jsem musel na hodinu opustit. O tom už vyprávějí moje knihy a také dvě e-booky zveřejněné na internetu (mj. pod názvem O kom - o čem).

KONEC

Foto: <http://folprecht.blog.idnes.cz>

WILLIAM SHAKESPEARE NA SCĚNĚ TORONTSKÉHO NOVÉHO DIVADLA

PRO ND VĚRA KOHOUTOVÁ

Je více než vhodné, že v březnovém datu, v jeho sedmadvacátý den, kdy vzpomínáme již půlstoletí Světového dne divadla, se naše torontská společnost Nového divadla zabývá divadelníkem vpravdě světovým, a určitě je pravdou, že dodnes nepřekonaným, nejskvělejším autorem vrcholného období renesance,

Williamem Shakespear. A vězte, že nejde jen o počet jeho děl: mimo drobných věcí se dochovalo se třicet sedm jemu připisovaných divadelních her (nejčastěji komedií a dramát, které spadají do období let 1590-1604), 154 sonetů a dvě dlouhé epické básně. Určitě není přehánění, že patří mezi nejprekládanější autory, jehož dílo znají ve všech nejvýznamnějších jazycích světa. A určitě nemůžeme autorovi ani i při této "rychloprodukcii" vyčíst zbrklou, nedomyšlenou či dokonce odbočující práci jako dramatické, tak ani herecké. Rád stál na scéně ve stejné řadě se svými hereckými kolegy. Zprvu se pustil do komedií, až později to byly historické hry, které dovedl na tehdejší dobu k dokonalosti. Nebylo tehdy zvykem, že již za života se dostalo autorovi jednoznačného společenského ocenění – jeho hry (naprosto oproštěné od náboženských motivů) byly v tištěné podobě uveřejňovány – nutno dodat, v rychlém sledu. A také po jeho smrti 26. 4. 1616, bylo mu dvaapadesát let, se jeho přátelé postarali o vydání slavné kolekce *První Folio* Shakespearových her včetně dvaceti děl do té doby nepublikovaných. Kolika že dramatikům té a pozdější doby se takového všestranného uznání tvorby dostalo...?

K jedné ze zajímavostí pro nás již těžce pochopitelné, byla jeho závěť: zatímco v ní značnou část majetku odkázal své dceři s podmínkou, že nedotčený jej předá svému prvorozencem synovi, pak svého manželce odkázal "druhým nejlepším postel" (postel z hostovského pokoje, jeho vlastní postel, postel, po rodičích...?). Bohužel, nový dědic se nenarodil, nenarodil se ani nový dramatik Shakespeare, aby pokračoval

v započaté divadelnické tradici, a tak rod William Shakespear zanikl v roce 1670.

Dramatik byl pohřben před oltářem v kostele "Holy Trinity Church" ve Stratfordu dva dny po své smrti. Možná již před rokem 1623 byl pořízen jeho památník, na kterém byl Shakespeare pravděpodobně až později vyobrazen v gestu psaní.

Je náhoda, že jej plaketa na něm srovnává s postavou řecké mytologie Nestorem, filozofem Sokratem či básníkem Vergilem, a ne s žádným tehdy známým slavným dramatikem? Ať si každý z něj vezme už cokoliv, nelze popřít, že s tváří oblíbeného a respektovaného dramatika na různých památnících se můžeme setkat po celém světě.

Dramata anglického autora znalo velmi dobře i obecenstvo českých divadel. A na všech úrovních – profesionální věhlasná stejně jako ta nejmenší amatérská. Přirozenou (mnohdy ale jenom tichou) touhou každého režiséra a herce je "zahrát si Shakespeara". Častěji jeho komedii. Snad se jeví mnohem schůdnější nežli těžké až řízné drama. A tak se o počínání divadel dovidáme z odborných časopisů, magazínů i deníků. K dodnes zajímavému čtení (a troufám si tvrdit, že v tomto žánru nepřekonanému) patří sbírka divadelních recenzí Jindřicha Vodáka (1867-1940).

A když už jsme se v Novém divadle začali zajímat o Komedii omylů, nebylo od věci podívat se, jak se právě ta hrála v té naší Zlaté kapli v Praze. Vzdělanec a oddaný divadelník Vodák nechýběl na žádné z premiér té doby, jak tvrdí oblíbený spisovatel, dramatik (a vojenský lékař), Werichův oblíbenec, František Langeter: „Návštěvník divadelních premiér si zvykl vždy vidat nejpilnějšího ze všech vychutnavačů kouzla i napětí těchto večerů. Jindřicha Vodáka. Asi žádná premiéra dosud se nekonala bez něho a asi žádná překážka dosud nezpůsobila, aby některou vynechal... Je tak pilným a svědomitým účastníkem divadelních večerů, že se zdá jejich náležitostí. Bez něho by divadlo nebylo plné. Usedl na své místo, teď opona se může teprve zvednout. Hraje se pro něho více, než pro celé řady křesel s návštěvníky. Je ze všech nejvěrnější a nejstálější...“

Tak tento čtitel umění Thálie napsal do Lidových novin 30. března 1916 (publikoval v mnoha dalších renomovaných), tři dny po premiéře, o předvedení Shakespearovy Komedie omylů nádhernou recenzí (takové se dnes už nepíšou). A protože nám tak přibližuje dramatika Shakespeara při práci na Komedii omylů nesku-

tečně věcně, přinášíme z ní alespoň úryvek.

Slavnostní večer uspořádalo pražské Národní divadlo k začátku

ŠTASTEN BÝT NEUMÍŠ, PROTOŽE PO TOM, CO NEMÁŠ, SE ŽENEŠ, A CO MÁŠ, NA TO ZAPOMÍNÁŠ.

Shakespearova cyklu v pondělí dne 27. března. Hlavní částí večera byla po ouvertuře Smetanově přednáška Šaldova. Probrala podle obvyklého dělení čtyři doby Shakespearovy tvorby od prvních mladých pokusů přes dobu jasu a dobu pesimistické zachmuřenosti k době smíru, naznačila jeho poměr k předchůdcům a vrstevníkům, ukázala na jeho smysl pro místo a ozvěnu příběhu, na bohatství, lahodu a lyrickou krásu jeho slohu, připomněla skvělost a rozsáhlou jeho umění charakterizační, vymezila jeho výjimečné místo v po všeobecném vývoji dramatu, kde stojí tak skoro zcela pro sebe. Mira času přednášce stanovená nedovolovala, aby v ní mohly být se stejnou pozorností pojaty všechny důležité body: dramatická stavba Shakespearova,

poměr jeho humoru a tragiky, jeho divadelnictví, jeho základ herecký, to a jiné muselo být pominuto nebo jen zbežně nadhozeno. Ale přednáška byla i tak napěchovaná obsahem a málokdo by do týchž rozměrů výkladu směstnal tolik věcí jako Šalda. Dbal, aby pokud možná dotkl se každého kusu Shakespearova, z každého aby uvedl a osvětlil tu onu postavu, myšlenku, okolnost, a jednotlivosti nabývaly v jeho letmém obhlédnutí hluboké a daleké významnosti. Shakespearův počáteční richardovský rozmach, jeho pojetí ženy, jeho

pojem zla (o obém bylo také zde nedávno mluveno), jeho nestrannost a nepředpojatost, dějiště jeho příběhů (vřesoviště v Macbethu, chladné ráno v Hamletu), rozdíl mezi ním a divadlem klasickým, ojedinelost jeho lidí atd.

O kousek dále. Večer byl doplněn Plautovskou Komedii omylů (proč pořád ještě "plná", bůh ví). Shakespearovi vynořovaly se tehdy, asi roku 1580, nad Plautovými Menaechemy, čerstvé ještě vzpomínky na příchod do Londýna a citil družně teskný smutek Antifolia Syrakuského, když pomyslí na svou osamělost ve velkém cizím městě: "Jsem ve světě jak vody krápěje, jež v moři hledá druhou... sám neblahý se ztrácím ve světě". Tak jak Antifolus

Syrakuský Efesem chodil kdysi Londýnem Shakespear, počítal čas do oběda, že si zatím prohlédne budovy, kupce a mravy, překouřoval dojem zmatku a nejistoty: "to město je prý plné podvodů, obratných kejklířů...". Zejména však zde již protiplautovým "Menaechem" vstupuje Shakespearova potřeba, aby do obvodu hry vpravil celinkou soustavu životního ruchu. Hned musil být věvoda, soudci, rozsuzující a odpouštějící, vrchní správce veškerá dění, k němuž se vše zbláhá a od něho se vše rozebíhá, a pod věvodou všecko až dolů, kupci, řemeslníci, lékaři-zaklínači, jeptišky, sluhové, kurtizány, paláce – občanský dům, klášter, trh, ulice – celé město se hýbe pro dvě bratrské dvojice a cokoliv se stane na jednom konci, souvisí vždy nějak s koncem druhým. Přibýlo tím sblížení a důvěrnosti mezi lidmi, rozmnožily se příbuzenské a společenské svazky, hra náhody povznášela se k otázce milosrdenství a omezenosti. Z předaných osob Luciana zvstává příští moudré a vzdělané ženy Shakespearovy, ty, jimiž jej Londýn vábil proti strarfordské minulosti. Chystá se na manželství jinak nežli její vdaná sestra Adriana... Stačí, stačí, místa je málo. Zbytek děje se musí čtenář, a možná dnes i v roli diváka, probrat sám. Možná i po vzoru pana Vodáka vidět souvislosti a kontrasty a sounáležitost života na scéně k tomu, kterým právě proplováme my sami. O tom to celé shakespearovské konání je...

Obr.: <http://lufiol.edu.glogster.com>

Jaké jsou Svěrákovy Nové povídky?

Recenze Lenky Storzerové pro ND

Jako když si sednete do staré měkké pohovky s někým, koho dobře znáte a o kom víte, že umí opravdu pěkně vyprávět. Některé příběhy se zprvu zdají obyčejné – o věcech, které jste sami mohli prožít nebo vidět, některé neuvěřitelné – nad nimiž zakroužíte hlavou, chcete mu skočit do řeči a říct: hele, to se mi tak stalo, ale přesto posloucháte, ani nešpitnete, neperusujete, protože víte, že ten váš kamarád by vám je nevy-

čal vidět. Překvapující konec je také v povídce Ujetá láska, v níž mladý muž zachytil pohled krásné dívky v protijedoucí tramvaji a šíleně se do ní zamiloval, nebo v příběhu o dvou manželích, kteří si leželi na nervy tak moc, že si už přáli, aby tu ten druhý už nebyl. Pan Svěrák má svůj vlastní styl – a to i v psaní. Píše dobrou solidní češtinou, ale přesto se nebojí vho- dit sem a tam do příběhu sprosté slovo nebo slang. Ale opravdu jen sem tam a jenom když to potřebuje, aby dobře vystihl situaci nebo povahu. V povídce Sraz naší třídy autor představí spolužáky efektivně: Štěpánka Rosová, která mívala tak pevná nadra, že jsem si je při hodinách neúnavně kreslil, přinesla horké párky...

Jeho psaní je barvitě a plné asociací věcí běžných s věcmi nadmíru důležitými – ale to už musíte dávat pozor a mít trochu představivost. „Těm velkým slepeným vločkám se do toho marastu nechce. Protože vidí, co se stalo s těma, co dopadly? Bylo po nich. A tak to padání všelijak zdržují, krouží jako ty bílé baletky, co dělaly v televizi labuť, něco je zvedá zase nahoru, sláva,

ještě neumřeme, a teprve když už nemůžou, padnou na zem a už nejsou.“ Není to krásná? Dost mi to připomíná náš vlastní život. A tak je to všude. Laskavost, přemýšlivost, radost... ale i zklamání, klam, smutek a krutost. To vše ve Svěrákových povídkách najdete, protože to vše najdete v lidech a budete číst a číst, dokud nedojdete do konce a pak si vzdychnete, knihu někomu půjčíte, protože by to byla škoda, kdyby ji už nikdo nečetl, a budete doufat, že po knihách Povídky a Nové povídky vyjdou další.

Jaké jsou Svěrákovy Nové povídky? Jako ty první. Báječné! A ještě něco, co sem vlastně nepatří: Zdeněk Svěrák také napsal lepoporelo pro nejmenší, které se jmenuje Mravenčí ukolébavka. Je to pro malé dětičky, ale je to tak rozkošné, že si celé několikrát přečtete sami. A podívejte se na <http://www.youtube.com/watch?v=2ExADYtrjM0>, nebudete litovat: pan Svěrák ji tam zpívá malému miminku v takovém tom českém kočárku... vsadím se, že se na to budete dívat nejméně dvakrát.

Napište si, objednejte si, ráda ji pošlu všem, kdož ji chtějí mít v knihovně: www.czech-books.com, tel.: 1.877.287.1015

Foto: <http://www.ceskenoviny.cz/>

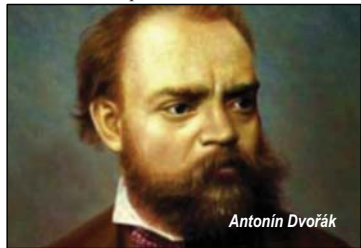

právě jen tak pro nic za nic, ale že každá ta historika bude mít v sobě nějaké překvapení, něco zvláštního, nějakou pointu a na jednou se přestanete dívat a nastane "aha" okamžik.

Taková je i povídka o slepém muži, kterému všichni namlouvají, že jeho dlouholetá manželka je stále stejně půvabná jako když si ji bral a který z ničeho nic za-

Marta Herman v našich Nocturnech

► ze str. 1
Tapestry New Opera. Jako sólistka vystoupí v Beethově nově poslední dokončené deváté symfonii. Za sebou má celou řadu úspěšně provedených operních rolí, uvedme kupř. *Zerlinu* v opeře *Don Giovanni*, *Cherubina* ve *Figarově svatbě* či postavu *Hansel* v opeře *Hansel und Gretel*. Je laureátkou mezinárodní soutěže Riccardo Zandonai v roce 2010 a úspěšnou účastnicí

Antonín Dvořák

Quebec ambassador lyric competition. Bylo proto ctí pro obecenstvo Nocturne uvítat mladou talentovanou pěvkyni mezi sebou tím spíše, že je potěšila zpěvem písní českých skladatelů.

Z repertoáru Antonína Dvořáka (1841-1904) si vybrala všeobecně oblíbené *Cigánské melodie*. Nejprve něco málo z historie: V polovině listopadu 1879 sklízel Dvořák svůj první úspěch na vídeňské půdě s třetí *Slovanskou rapsodií* na koncertě Vídeňských filharmoniků. Při této příležitosti se seznámil s vynikajícím tenoristou Dvorní opery, komorním pěvcem Gustavem Walterem. Tento rodák z Čech rád uváděl v

stupným krokem Dvořákovy písňové tvorby. Obsahově i výrazově se řadí k dílům skladatele z Slováckého období, říká web strana věnovaná našemu skladateli.

Dvořák vybral a seřadil písně tak, aby se střídaly vážné i veselé, melancholické i radostné nálady a aby ve svém celku vyznívaly oslavou svobody a volnosti jako hlavního principu cikánského života. Je přitom ovšem zřejmé, že stejně jako Heyduk ve svých verších, tak i vlastenec Dvořák ve svém zhudebnění pojímal „cikánský“ jen jako alegorii zpěvu o svobodě vlastního národa, analyzují odborníci.

„Nejpopulárnější z celého asi čtrnáctiminutového cyklu je bezpochyby píseň čtvrtá *Když mne stará matka* (1. *Má píseň zas mi láskou zní*, 2. *Aj, kterak trojhranec můj*, 3. *A les je tichý kolem kol*, 4. *Když mne stará matka*, 5. *Struna naladěná*, 6. *Široké rukávy*, 7. *Dejte klec jestřábu*) uchvacující nádhernou melodickou linií a silným citovým nábojem, uvádí prof. hudby Dáša Rydlová při vzpomínce na nedělní recitál Marty Herman.

Talentovaná žákyně Zdeňky Chalabaly v dirigování, Viléma Petřelky v kompozici na brněnské konzervatoři, Vítězslava Nováka a Václava Talicha v Praze a Bohuslava Martinů v Paříži, skladatelka a dirigentka Vítězslava Kaprálová dirigovala v r. 1937 Českou filharmonii a o rok později již BBC Orchestra, který hrál její skladbu *Military Sinfonietta*. Bohužel, dožila se pouhých pětadvaceti let, se spisovatelem Jiřím Muchou se ve Francii vzali dva měsíce před její smrtí.

Ačkoliv tak mladá, stačila složit na čtyři desítky mimořádně hodnotných skladeb: klavírní, komorní, orchestrální, vokální. Oceňovali ji už za jejího života, a také se dočkala například Smetanovy ceny za rok 1938 a v r. 1939 ceny Svatoboru. Většina skladeb Kaprálové byla vydána tiskem, některé dokonce za jejího života.

Jen pro zajímavost - v Česku existuje Kaprálová kvarteta, který jsme rovněž z Nocturnech uvítali před rokem.

“Jedním z děl, které zaujalo i veřejnost, je nádherně zkomponovaný cyklus písní *Jablko s klínem*, opus 10. Jsou to krásné písně moderního stylu let 30. V tomto případě zhudebnila skladatelka básně Jaroslava Seiferta zhruba v roce 1933-36.

Cyklus písní je napsán velice vnímavě a uspořádán je tak, aby nálady v nich ukryté kontrastovaly: 1. *Píseň na vrbovou píšťalku*, 2. *Ukolébavka*, 3. *Bezvěří* a 4. *Jarní pouť*, která doslova dýchá svěžestí, jarem, novým životem,” oceňovala prof. Rydlová, jedna z přítomných Nocturne, která dále uvedla:

„Ve druhé části koncertu odezněla úžasně tklivá píseň Vítězslava Kaprálové *Shohem a šáteček*. Skladba byla napsána na slova stejnojmenné básně Vítězslava Nezvala z roku 1934. Skladatelka ji zhudebnila o dva roky později. Touto písní bylo pozdní hudební odpoledne vlastně zakončeno.“

“Nelze však opomenout už z důvodu silného kontrastu po přestávce uvedené skladby současné kanadské skladatelky Alice Ho. Marta Herman zazpívala cyklus písní s názvem *City Night*, což bych považovala spíše za jakousi hru zvuků s hlasem. Bylo použito moderního způsobu hry na klavír - klavirista Timothy Cheung hrál na klávesu, která nevydává-

Vítězslava Kaprálová

la tóny, ale pouze zvuky. Mladá pěvkyně zpívala sebejistě a dynamicky, i když to byla kompozice naprosto nezvyklá - řekla bych, že výrazem zřejmě popisovala depresivní pocit ze života nočního velkoměsta. Silným emotivním protipólem vůči skladbě Alice Ho pak byly tři písně Franze Schuberta z období romantismu. A sopránistka dala těmto písním svůj mladý élan, nádherný sametový hlas a co je pro diváka rovněž příjemné - i svůj úsměv. Stejný pocit většinu přítomných provázal i u provedení dvou písní skladatele Huga Wolfa (1860-1903), jehož tvorba je ještě ovlivněna romantismem, i když jeho písně jsou o poznání modernější. Ale i tak zůstal skladatel velice jemný a melodický, což podtrhla i naše mladá pěvkyně. Mohu jen zdůraznit, že i tentokrát ojediněle umělecky kvalitní Nocturna přinesla to nejlepší. Odcházení jsme naprosto spokojeni a plni krásných hudebních zážitků,” uzavírá naši hudební navštívenku znalkyně hudby. Přípravila Věra Kohoutová

Mezzosopránistka Marta Herman

Nikdy se nehádat s tchýní, jen si v duchu jadrně myslet své „Babičko, ještě si přidáš?“, ptám se své tchýně a krátkozrakým pohledem sleduji, jak jí jímlo ode mne viditelně chutná. „Ale já si přidám,“ řekne rozhodně můj muž a vykročí ke sporáku. „Potřebovala bych nové brejle,“ řeknu já. „Mám už předpis, ale nikde nejsou žádné hezké obroučky.“ „Kdyby jenom obroučky, není nic,“ prohlásí moje tchýně jedovatě - jen tak do prostoru kuchyně. „A že si nedožeš k Jindřišce, ta by ti určitě nějaké obroučky ukázala,“ řekne zase jízlivě tchýně a zahledí se na svého muže, svého milovaného syna. „Je přece Jindřiška ještě v té optice?“ „Asi jo,“ prohodí lhostejně můj muž. „Jestli tam půjdeš, tak ji ode mne pozdravuj,“ zase tchýně, „to byla moc hodná holka.“ „A pak je už ticho,“ asi se vzpomíná na Jindřišku, se kterou můj muž dost vážně kdysi žertoval, ale pak dal přednost mně. Když mě má tchýně plně zuby, tak na tu osobu nahlas vzpomíná a připisuje jí ty nejhladší vlastnosti, často i nadlidské. Mně je to celkem lhostejné, mám svých starostí dost a je mi úplně jedno, že Jindřiška nikdy neteklo oko na punčoše, že vždy bývala moc vkusně a přitom skromně oblečená, že uměla vyšít a háčkovat, že vždy nosila košilku, aby měla v teple ledviny a další neuvěřitelné přednosti, které já nemám ani omylem. Většinou si beru knihu a odcházejí si čist, a tím to celé končí.

K Jindřišce nakonec stejně jdu a špatně odhaduji situaci. Mám osušené sako, nákup v igelitkách, možná i tekoucí oko na punčoše. Za pul-

tem stojí dokonale naličená blondýna v oslnivě bílém roláku a nevěřicně si mě prohlíží. Přemýšlím, zda mám udělané linky na obou očích, anebo jako dost často, jen na jednom „Tak tuhle chudinku si nakonec vzal?“

bloudí ji viditelně hlavou. Je zmatená a já začínám rozehrávat svou roli nešťastné vdané ženy. Říkám jí, že se nám nijak dobře nevede, že si nemohu dovolit moc ty obroučky drahé, že bych doma nepochodila. Špatně zakrývané překvapení a zděšení nad mou pozicí utlačované ženy už z „Roláku“ viditelně vykuluje. „Budte ráda, že jste se rozešli,“ ještě řeknu pro jistotu. To už je „Rolák“ hodný na měk-

MINIATURY ŽIVOTA Jany Fafejtové

ko a vydává zpod pultu kazetu dokonalejších, značkových zahraničních brýlových obrouček. „Asi se hodně změnil,“ vzdychne. Vybrám si jednu z nejdražších obrouček, jsou krásné. Další den si přicházím pro nové brýle, upravené Jindřiškou. Mám na sobě módní kabát, dokonale jehlové a nepohodlné lodičky, kolem krku nápadný šátek, přes rameno kabelku. Při placení ani nemrknu a vyklopím v hotovosti celou, neuvěřitelně vysokou sumu a tu ještě velkášsky zaokrouhlím. „Rolák“ je viditelně ve velkém duševním rozpoložení. Ať! A ani slovo, že by ji pozdravovala tchýně. Je to přece moje tchýně a ne její...

V roli Cherubina

programech svých recitálů Dvořákovy písně a nyní skladatele osobně požádal, aby napsal nové dílo přímo pro něj. Dvořák si vybral sedm básní ze sbírky *Cigánské melodie* svého přítele, básníka Adolfa Heyduka. Autor textu také Dvořákem zvolené básně sám přeložil pro Waltera do němčiny. *Cigánské melodie* jsou po *Třech novořeckých básních* dalším vze-

Jestlipak je mezi námi někdo, kdo nebyl okouzlen úsměvným a laskavým herecivním paní Stelly Zázvorkové? A tak tedy pár vzpomínek na ženu, která byla v pravém slova smyslu „DÁMA“ s upřímným a laskavým srdcem prosté ženy.

Narodila se 14. dubna 1922 (skonal 18. 5. 2005 po těžké nemoci). S Milošem Kopeckým se seznámila po jeho návratu z koncentráku. Vzali se a narodila se jim dcera Jana. Manželství trvalo necelý rok. Janu vychovávala její teta, protože rodiče byli pracovníci vytížení. V 50. letech získala Stella byt vhereckém domě divadla ABC, dceru si vzala k sobě,

ale Jana se pocitu, že se jí rodiče nevěnují, nezbavila. Pokusila se připoutat jejich pozornost fingovanou sebevraždou. Také Jan Zázvorka, filmový architekt a synovec Stelly potvrdil, že to byl demonstrativní pokus, který dopadl špatně. Jana si těsně před matčiným příchodem z práce pustila plyn. Plánovala, že matka jí najde včas, zachrání jí a už jí nebude nechávat samotnou. Jenže cesta od taxíku, která běžně trvala pár vteřin se prodloužila, protože herečka se zapovídala s Natašou Gollovou před domem. Zázvorková se s tragédií nikdy nevyrovнала.

Paní Zázvorková vytvořila nepředstavitelnou řadu charakterů i komických rolí ve filmech a později i v televizních seriálech. Z té nepřehlédné řady bych chtěla namátkou připomenout alespoň několik: Modrý Závoj (1941), Hudba z Marsu a Anděl na horách (1955), Dobrý voják Švejk (1956), Florenc 13.30, Škola otců (1957), Medvěd a Spadla z Měsíce (1961). Oblíbené byly i seriály Tři chlapi v chalupě, Nemocnice na kraji města, Svatba jako řemen, Zabil jsem Einsteina, pá-nové. A obsazena byla i v Oskarem oceněném filmu Jana Svěráka Kolja, a další.

Ze svého útlého dětství si nejvíce vzpomínala na svého tatínka, který byl výtvarníkem, architektem a projektantem, a na to že jeho nejbližší přátelé byli vesměs sochaři a malíři. Rodiče Stelly neměli k sobě vřelý vztah, po čase se ne rozvedli, ale rozešli. Jejím největším ochráncem byl její bratr Jan Zázvorka. Místo procházek jí raději brávil do biografu. Vzpomíná, jak ji kluci propašovali do kina Letná, a když vzrušením nebo hrůzou vykfikovala, tlačili ji pod sedačku a zakrývali jí oči. Když maminka zjistila, že ji bratr vodu do kina, byl prý z toho pořádný malér. Stella prý měla velkou fantazii, která

se dala těžko ovládat. Vzpomíná, jak si citově chtěla připoutat maminku, která se chystala s tatínkem na návštěvu. Aby nikam nechodila, ustříhla jí šaty a sama

PANÍ STELLA ZÁZVORKOVÁ

Volný seriál pro ND Stanga Bay

si ostříhala půlku hlavy. Říká, že byla také divoká a v té své divokosti se nikoho nebála, ani velkých lidí ne. Jednou u babičky bil kočč koně a nadával jim. Popadla sodovku, tehdy se hrdlo uzavíralo porcelánovou zátkou s pérem, uzávěr byl pod tlakem, a praštila jí po něm. Láhev vybuchla a poranila mu nohu. Stella mu vyřvala bič a bila ho hlava nehlava. V té době jí bylo devět deset let, kdy se odehrál další pro ni hrůzný zážitek. Čau čau prý roztrhal jejího foxteriéra, kterého neměla na vodítku. Její pesek tam ležel celý zalitý krví a ona křičela tak hrozně, až ztratila sluch. Prý se jako dítě dost bála, ale myslí si, že ten strach si sama přivolovala, protože ve skutečném nebezpečí se nebála. Později, když měla pocit ne strachu, ale obavy, dokázala

kách je to nejen vynikající herečka, ale také báječná kuchařka. Její bratr Jan Zázvorka popisuje její kuchařské začátky.

„Jednou jsme začali vařit v ješ-

tě nedostavěném domě na venkově a realizace výroby narazila na překážky. Pec byla hotová, ale nevymananá, tam vařit nešlo. Elektrický sporák nezapojili, tak zbyl vařit, který používali zedníci, a na něm byla jedna plotýnka, tak akorát na ohřátí vody na kávu. Materiálová zásoba byla mohutná, dvě tašky jídla a pití. Ovšem všechno v surovinách, které přímo žadonily o teplé zpracování. Pohled na stůl, kde byla celá ta nádherna rozložena, v nás vyvolal nával vzteku.

První reakcí bylo složit vše zpět do tašek, zavřít nehostinný dům a odjet do Prahy. Muselo se dořadit uklidnění a herečka, zatímco architekt sakroval, začala psát libreto: V záhlaví napsala dvě láhve. Jednu bílou, jejíž obsah do ní stočili ti dva páni z Ko-

charka je bude odborně používat. I ochutnali jsme krapet toho koření. Bylo výtečné a působilo jako každé koření života, inspirativně. Umělkyně navrhla studený předkrm, technik dostal za úkol obstarat za každou cenu nějakou možnost, jak upéci kousek masa a uvařit trochu brambor na zatím neurčený příkrm. Stavitel vzrazil do doposud stojící stodoly a hledal. Našel starý rezatý rošt a na cihlách udělal ohniště pro různé účely.

Libreto bylo dopsáno, na scéně se objevila dekorace pro první dějství v barvách, které hned uspokojí čekáním rozbolavěný žaludek. Nabízela bíložlutá oka vajec v sépiové hořčičné omáčce posypaná zelenou pažitkou, vedle zelené půlky paprik plněné třeným tvarohem se sardelovým máslem a červená rajská jablčka plněná tvarohovou kořeněnou nádivkou se šunkou posypaná sekanou petrželkou. Košíček krájené bílé večky pokapané citronem, slabě máznuté máslem se špetkou curry dekoraci doplňoval. Na alobalu čekaly zadní hovězí plátky silné asi 18 mm a potřené máslem. Každý plátek se před zarolováním zakapal na vnější straně olejem. Umělkyně na provizorním grilu obracela rolky po dvou minutách čtyřikrát. Prý. Stavitel nechal na vařiči dle příkazu dobublat brambory a pak v kastrlíku podusil žampiony s řádně ochuceným rajským protlakem, a míchal.

Umělkyně přikvačila s masem, přehlédla rekvizity a začalo finále. Do podušených žampionů přilila červené pavlovické. Na talíře sklouzly z alobalu plátky masa, bleskově přidala sůl, pepř a tma-vočervená horká omáčka dokončila kouzlo. K tomu ještě kroučící brambůrky, máslo, pepř a sůl. Na scéně se ozval tichý duet mňam, mňam, ke kterému se dopilo červené víno. Jako salát se na scéně objevily plátky z rajčat s květy bíložlutých sedmikrásek v jemném nálevu. Nakonec umělkyně podala ještě moučník. Plátek sýra Niva přelitý teplou švestkovou, rybízovou nebo brusinkovou kvelou. Tohle menu jsme na cha-

la si je rozumově vysvětlit a zapudit. Také její záchvaty vzteku, které se dříve nedaly přejít, časem vymizely. Říká, že teď je veliký dobrák, ale potřebovala prý k tomu podesát let.

V patnácti letech dělala zkoušku na konzervatoř a řekli jí, ať přijde příští rok. Nechtěla se vrátit domů a rozhodla se jít do internátní anglické školy. Čtěla se předvádět, do dětství utíkala babičce ke komediantům, přitahoval ji řev hudby, reflektory, světla. Dokonce ji jednou našli v maringotce, i když k cirkusu prý nikdy moc neinklinovala. Líbil se jí vzruch a atmosféra, která tam vládla. Dělala mnoho sportů - krasobruslení, jízdu na koni, plavání, skoky do vody, byla ráda středem pozornosti.

Na tuto Stellu všichni, kteří měli to štěstí, že ji znali, a dokonce byli pozhánáni jejím přátelstvím, vzpomínají. V jejich vzpomín-

Stella Zázvorková, Miloš Kopecký, Daša Veselá a Luděk Sobota v úspěšné komedii Zitra to roztočíme, miláčku

šic. Jeden prý se jmenuje Muller, druhý Thurgau. Druhá láhev obsahovala červené víno z Moravy, což bylo obzvlášť dobré, z Valtie. Upozornění znělo, že láhve se otevírají jako tekuté koření a že

lupě provedli jen jednou, pro nás dva. A pamatuji se, že se povedlo. Výlepit by ho dokázal snad jen básník nebo hudebník. Někdy přístě bude vzpomínat režisér Václav Vorlíček. Foto Wikipedia

ZÁKON YUKONU

Pro ND
Alena Kennedy
Mývala (2 dok.)

Ráno se první probudil Brian a než jsme vsílali, tak udělal čaj. Rozžíval jsem kousek sušeného sobího masa, to je dobré i zmrzlé, sbalil spacák a byl jsem schopen vyrazit opět do blizzardu, který od věrejška už trochu ztratil na své síle.

Vlastně se teď jelo docela dobře. S postupujícím dnem blizzard ochaboval a trej byl stále znatelnější, psi odpočatí a plní energie. Už jsme se nedrželi pohromadě, už jsme zase jeli závod - i když nejpomalejší, co se asi v historii Percyho jel. Rekord je 24 hodin tam a zpátky plus 4 hodiny povinného odpočinku v Eagle. Nám to bude ještě chvíli trvat. Kolem čtvrté odpoledne jsme dorazili k jedinému obydlímu srubu na řece u Cassiar Creeku. Cor Guimond, který tam žije, je rybář a lovec kožešin. Jeho tatínek byl Cherokee. Cor je taky musher, a výborce. Jel před dvěma roky Yukon Quest, nejnáročnější závod severu, 1000 mil z Whitehor-su (Yukon) do Anchorage na Aljašce. Larry ho jel už také. Já ho nikdy nepojedu. Nevím ani vlastně proč jedu tenhle závod, závodění mě nezajímá a vůbec mi nezáleží na tom být první. Asi jedu jen proto, abych sám sobě dokázal, že to zvládnu. Cora nejvíce mrzelo, že nejede s náma, že jsme jenom čtyři a ostatní vzdali, což zvýšilo vzrušení a pocit dobrodružství - a to jsou dvě věci na světě, které Cor miluje nejvíce, nepočítám-li ženský.

Blizzard už utichl docela, když jsme vyrazili od Cora. Psi si zase odpočinuli a my taky - mohli bychom dneska dorazit na Kennedyho fishkemp na Potok zapadajícího slunce, tak jsem prakticky doma, protože mu dělám na rybolovu už pár let asistenta. Je tam ale jenom malá kabinka, pro dva, takže by bylo nejlepší, kdyby někdo dojel na Čtyřicátý mil, kde je bývalá vesnice, která byla založená před Zlatou horečkou ještě před tím, než byl založen Dawson. Kdysi velké město na severských poměry, knihovna, stanice kanadské jízdy.

ni, švadlena, hodi-
nár, obchod a něko-
lik barů. Dneska je
tam akorát pár zřícenin, spousta
komárů a jeden udržovaný srub,
bývalý obchod s kamny, dvěma
postelemi a zásobou dřeva. Je to
prakticky jenom 5 mil po řece
od Kennedyho kempu. Zezadu
zaslechnu motor. Zastavím psy
a poslouchám. Zní to jako sněž-
ný skútr, a taky že to je. Sedí na
něm Raymond Brisebois, jeden
z pořadatelů a taky pochopitelně
musher. „Co je Raymonde, co se
děje?“

„Vraťte se zpátky!“ vykřikuje na
nás Raymond, „závod je zruše-
ný!“

„Fuck off“, odpoví mu nevzruše-
ně Allan.
„Ne, kluci fakt, dohodli jsme se,
že v takovém počasí se nedá jet!“
„Nedá?“, zeptal jsem se, „a mů-
žeš nám vysvětlit, jak to, že my
jedem? Když se nedá?“

„Já nevím,“ odpovídá teď už ne-
šťastně Raymond. „Ale Berry
už rozdává peníze, dělí je mezi
všechny závodníky.“

A to si jako nevším!“, ptá se iro-
nický Larry, „že má na trejlu ješ-
tě čtyři lidi, co ten závod jedou, i
když se NEDÁ?“

„Já vím, ale...“

„Podívej se Raymonde,“ vložil se
do toho obvykle tichý Brian.
„Když už jsme tak daleko, tak
zpátky nepojedeme, to je snad
jasné. A kromě toho, v pravidlech
je napsáno, že závod se jede za
každého počasí. A že se jet dalo,
to jsme snad dokázali!“

„Pojďte, jedeme, nebudeme se
zdržovat!“, pobízí Allan. „Ať
zkusíš zrušit závod, na to nemají
vůbec právo. My jedem. A až se
vrátíme, chceme naše peníze za
první čtyři místa!“

Opustili jsme Raymonda a jeho
sněžný skútr. Poznal, že nemá
cenu nás přemlouvát a v duchu
s náma souhlasil. Přespál jsem s
Brianem v kabině na Kennedyho
fishcampu, ostatní byli již napřed.
Měl jsem problém s Hendrixem,
nechtěl žrát a vypadal hodně vy-
silený. Dal jsem ho do saní a vezl
ho. Snad se do rána vzpomene a
bude schopný běžet aspoň ved-
le týmu. Pravidla to sice nedovo-
lují, ale jedu jako poslední, a tak
volný pes nikomu nevádí. Něko-
likrát za noc jsem vstával a dí-
val se, jestli se Hendrix cítí líp,
ale ráno na tom byl hůř než pře-
dejší den. Dal jsem mu pár aspi-
rinu a byl jsem zoufalý z toho, že
nevím, jak mu pomoci. Nevypa-
dalo to jako z přehřátí, měl jsem
strach, že je to něco hodně hodně
vážného.

„Jed, Briane,“ řekl jsem. „Ne-
čekej na mě. Já pojedu pomalu a
bude se starat o Hendrix.“

„Tak ahoj, a good luck!“
Zůstal jsem sám, nakrmil jsem
psy, rozehlál jim sníh, aby dosta-
li něco teplého do žaludku, zkon-
troloval pracky, jak jsou oděné
od sněhu a ledu a zapálil si v kli-
du cigaretu. Nikaj jsem nepospí-
chal, věděl jsem, že stejně nikoho
nedohoním, a na co taky... Hen-
drix ležel a těžce dýchal. Sna-
žil jsem se do něj dostat aspoň
pár kapek vody, ale začal se dá-
vit. Ostatní psi taky nevypadali
zrovna nejlip, a teď navíc pove-
zou větší zátěž na saních - no, je
čas vyrazit. Prvních pár hodin to
ještě šlo, ale s přibývajícím dnem
psi viditelně slábli. Dneska teda
do Eagle nedojedeme, ale potře-
bovali bychom kvůli Hendrixovi.
Ani ta jízda na saních není pro
něho lehká, a já už spíš saně tla-
čím, než na nich jedu. Tak tedy
ještě jednu noc ve srubu na trej-
lu. Už jsme na Aljašce a do Eagle
je to sotva dvacet mil, ale v tom
stavu, v jakém jsou teď psi,
by byl nesmysl snažit se tam do-
jet. Snad nám bude ráno všem
líp... Zastopil jsem ve srubu při
cestě a vzal s sebou Hendrixu do-
vnitř. Musel jsem ho tam odnést,
jak byl zesláblý. Už dva dny ne-
žral a i vodu vyzvrátil. Nemys-
lím, že by přežil, ale pořád dou-
fám, že v Eagle - ovšem Eagle je
jen polovina cesty, čeká nás ještě
cesta do Dawsonu. Seděl jsem u
Hendrixu a hladil ho po hlavě - té
moudré a krásné hlavě, která mne
dokázala vyhrabat už z mnoha
problémů. Hendrix byl nejlep-
ší vedoucí pes, kterého jsem kdy
měl. Dokázal mne dostat z over-
flow, když ostatní psi zpanikova-
li, dokázal být kamarád, a teď tu
leží a není v jeho sláhu mu po-
moci. Strávil jsem s umírajícím
psem celou noc.

Další den nás přivítal ranním slu-
něm. Do Eagle jsem přivezl
ještě Hendrixu živého, ale zemřel
za tři hodiny po dojezdu v moji
náruči.
Pokud jsem chtěl pokračovat
v závodě, musel bych ho „pa-
kovat“ až do Dawsonu v saních.
Náštěstí mayor závodu, který
se poprvé po letech nedostal do
Dawsonu ani se sněžný skútem
kvůli blizzardu mi dal zvláštní
povolení, že mohu nechat mrtvé-
ho psa na místě. Teď teprve jsem
si uvědomil svoji vlastní únavu.
Byl jsem poslední musher v Eagle
a ostatní moji tři kamarádi
už ráno vyjeli na zpáteční cestu
do Dawsonu. Takže opět nemám
kam spěchat!

Během 24 hodin jsem se sám dal
do pořádku, ale psi potřebova-
li delší odpočinek. Všichni lidi
v Eagle byli naprosto báječní, v ži-
votě jsem nebyl tak rozmazlova-
ný. V Eagle žije kolem 200 lidí
a v zimě jsou zcela odříznuti od
světa. Kromě leteckého spojení,
nebo lidí, co přijedou se sněžný-
mi skútry po zamrzlé řece, a je-
likož nejbližší město je Dawson
City, rozhodně toho provozu není
moc. A Yukon Quest a Percy de
Wolfe jsou vrcholem zimní sezó-
ny. Po dvou dnech byli moji psi
jako noví. Vyjeli jsme brzy ráno
v krásném březnovém dnu, kdy
sníh se blýštěl duhovými krysta-
ly na slunci. Procházkovým tem-
pem jsme dorazili během dvou
dnů do Dawsonu. Když se v dál-
ce objevila světa Dawsonu, psi
přidali na rychlosti. Jen Hendrix
se s námi nevrátil. Byl to dobrý
pes a měl jsem ho moc rád. Ško-
da, bůhví co mu vlasně bylo. V
mysli mi zazněly verše Roberta
Service. Tak zní zákon Yukonu.
Slabí zahynou. Jen silný může žít
.

KONEC

Pak jsme došli konečně k tomu
pejskovi, jehož srst hrála všemi
barvami. „To je ale nějaký div-
ný pes, že? Je vůbec zdravý? A
co ta ušiška a ten jeho zlomený
ocas?“, jedním dechem se pa-
tla mladá žena. Čekal jsem s od-
povědí, ale ten pejsek se opět na
mne upřeně díval a nespouštěl z
nás oči.“ Ano, mně také připadá

kolem rozhlédl a poděkoval mi.
„Je vidět, pane, že se vyznáte ve
zvířatech a chtěl bych se vás ještě
zeptat: Když vy sám byste si měl
vybrat, kterého byste si vybral!“
Řekl jsem mu bez okolků, že i
pro mne by to bylo těžké si ně-
jakého pejska vybrat. Pokračova-
li jsme v obchůzce, až jsme došli
opět k tomu legračnímu psu.“Po-

personalitu, jinou, než ten dru-
hý...“

„Víte přece, že krásné obrazy, vý-
borné knihy, v muzice a ve všech
oborech konání člověka bylo lec-
cos vytvořeno právě v důsledku
bolesti, strádání a nouze. Uzná-
váme jejich díla, ale jejich tvá-
ře, jejich postavy už nás tolik ne-
zajímají a tak podobně je tomu
u těch psů, i když je rozdíl mezi
člověkem a zvířetem,“ řekl jsem.
„Ano, pane, třeba takový Miche-
langelo, říká se o něm, že to byl
nehezky člověk, dokonce byl oš-
klivý, ale dokázal takové gigan-
tické věci!“, odpověděla mladá
žena a usmála se na svého chotě.
„Řekla jste to dobře a vystihla
jste to velmi vtipně“, odpověděl
jsem jí.

„Je hodně psů různých ras, někteří
se druhým podobají a jiní vůbec
ne. U takového psa, jako kupř.
tento, můžeme hovořit o raritě,
a možná že takový je jen jediný.
Pes je velmi zvláštní, ale svým
způsobem přece pěkný, a co ty
jeho oči? Řekl bych, že je to moc
hodný pejsek a zajiště inteligent-
ní. Je to zcela určitě věrný pes a
své pány bude milovat, to zřejmé
je to hlavní, co jeho majitel od něj
žádá!“, řekl jsem rozhodně.

„Ten pes, jak vidíte, není roz-
hodně čistokrevný, ale říká se, že
právě bastardi jsou nejlepší, mají
pevně zdraví, žijí déle a více vy-
drží! Jak se na něj koukám, asi
bych si ho vybral a nebyl bych
zklamán!“, pokračoval jsem.

Mladí lidé chvíli váhali, pak si
něco řekli a muž prohlásil, že se
jim pejsek líbí a že si ho vezmou.
Konečně se rozhodli, moje po-
řadatelská služba skončila a měl
jsem radost. Oba mně velice dě-
kovali a rozloučili se. Ještě jed-
nou jsem se prošel kolem kotců,
pak jsem slyšel nějaký hlas a za-
rachocení zámků. Asistent útulku
otevřel kotec s pejskem a odchá-
zel s mladým párem do jiné míst-
nosti, kde pejska předstává no-
vým majitelům a vyřídí všechny
formality.

Na cestě ke vchodu jsem se zasta-
vil u skleněných dveří, za kterými
ti manželé seděli na zemi a hladili
svého pejska. Bylo vidět, že jsou
šťastní. Otevřel jsem dveře a oba
se na mě usmáli.

„Pošlyste, nebudete-li chtít tohoto
pejska, já si ho vezmu!“, nemys-
lel jsem to vážně, ale řekl dost
přesvědčivě, a oba vesele zavrtli
hlavou. Pejsek se na mne podíval,
a to už byl jiný pohled. Měl jsem
dojem, že konečně prožívá pocit
jakési jistoty. Krasavec se ještě
jednou na mě podíval a zdálo se
mi, že dokonce na mě mrkl. Teď
nebyl vůbec smutný, vrtěl vesele
tím legračně zahnutým ocasem,
tím to byl šťastný pes.

Při mém posledním pohledu na
něj - chtěl mi asi poděkovat, ale
radostí, že má konečně svého
pána, jsem pro něj už neexisto-
val. Tušil jsem, že to bude hod-
ný a věrný pes a že majitelé s ním
budou spokojeni.

Odcházel jsem z budovy s pěkným
pocitem. Pamatuji se ještě,
že ten den bylo zamarčeno a do-
konce přišlo, ale i tak to byl pěkný
den.

KONEC

Návštěva psího útulku

Pro ND Vladimír Bumbala (2 dokončení)

pes zvláštní, ale určitě je zdravý
ale všimněte si těch očí, ty jsou
přece velmi zajímavé a prozrazují
věrnost!“ řekl jsem.

Ti dva přestali jevit zájem o to-
hoto pejska a pomalu odcházeli
k dalšímu kotci. Legační pes se
stále na mě upřeně díval a zdá-
lo se mi, že mi říká - „prosím tě,
zastav se a fukni jím, ať si mne
vezmou. Běž, běž honem k nim
a ať se honem vrátí, já už tu ne-
chci stále čekat, vždyť už jsem tu
několik týdnů, a je to stále doko-
la, a já tu musím pořád tvrdnout.
Už bych chtěl mít vlastního pána
a bydlet někde jinde. Běž honem
za nimi a ať se vrátí, já vím, že
je přesvědčíš!“ Pes se stále upře-
ně na mě díval a já měl pocit, že
pořád slyším jeho prosbu, ale pak
jsem pokračoval v obchůzce.
Tak jsme stále chodili a oni se ne-
mohli pořád rozhodnout...
Už jsem v tom útulku byl dost
dlouho a tak jsem těm mladým li-

děvčete se třeba na toho, který se
vám asi moc nezamlouvá, ale vy
posuzujete kvalitu podle jeho fy-
zického vzezření, ale i tento pej-
sek má přece svou personalitu. Ta
je důležitější, neboť ne nadarmo
se říká, že pes je nejlepší přítel
člověka. Co je platný krásný pes,
kdyby neposlouchal, byl by divo-
ký a kousal by!“ řekl jsem jim.
Mladí manželé spolu dlouho ho-
vořili a souhlasili se mnou.

Pokračujeme v rozhovoru: „Exis-
tují lidé, kteří nevnímají těles-
nou krásu, a jsou význačnými
lékaři, malíři nebo spisovateli, a
tak podobně tomu je i u zvířat, i
když je mezi nimi rozdíl. Zvířa-
ta jsou ovšem jiná a u psů víme,
že jsou výborní hlídači, lovci,
opatrují děti a staré lidi, ale také
mnozí mají schopnost jít po stopě
a vypátrat zločince. Jsou psi vy-
cvícení doprovázet slepce nebo
najít nebezpečné zásilky. Všem
psům, téměř bez výjimky, je dána

Foto wikipedia

dem řekl, že je budu muset opu-
stit. Oni se na mě s rozpaky podí-
vali, že jako ztrácí ochotného prů-
vodce, mladý muž se ještě jednou

schopnost milovat lidi a stát se je-
jimi věrnými přáteli. Znáte jistě
na toto téma nějaké pravdivé pří-
běhy. Téměř každý pes má svou

Hlasy zvonů byly vždycky pro člověka spolehlivým poselstvím – ať už zvěstovaly věci radostné, varovné či přímo zlé. Uchovat jejich zvuk v trvalém záznamu, to je cíl, který sleduje nový dlouhodobý projekt s názvem Hlasy jihočeských zvonů. Díky tomu se na počátku třetího tisíciletí požívají kompletní dokumentace zvonového inventáře v celé Česko-budějovické diecézi. Na zvony na česko-budějovické Černé věži došlo 17. března odpoledne a nahrávka jejich záznamu – nejdříve sólové každého ze zvonů a pak různých jejich kombinací – trvala přes dvě hodiny. Tento neobvyklý koncert pak odvysílal v ukázkě Český rozhlas o velikonočních svátcích.

V česko-budějovickém rozhlasovém archivu je tak již okolo půl tisícovek nahrávek zvonů ze 210 měst a obcí na jihu Čech, včetně zvonů ze tří kostelů jihočeské metropole – sv. Jana Křtitele, sv. Prokopa a sv. Jana Nepomuckého.

Zvonce na Černé věži, postavená třemi různými italskými staviteli v letech 1549-77, sdružuje zároveň funkci městské věže i kostelní zvonce při katedrálím chrámu sv. Mikuláše. Celkem zde napočítáme

Poselství zvonů z jihu

Pro ND
Hana Hosnedlová, ČR

sedm zvonů ze 17. a 18. století a jeden nový z roku 1995. V roce 1723 si na zakázku městské rady zřídil v Českých Budějovicích dočasnou zvonařskou dílnu linecký zvonař Silvius Kreuz. Nejdříve v ní vznikl zvon sv. Mikuláš (dnes nazývaný Bumerin), vážící 3500 kg – největší zvon v diecézi. Následovaly další tři zvony – Oktáva, Poledník (který zvonil pouze do roku 1917, pak byl zabrán pro vojenské účely a přetaven) a Marta. Dnes je doplňuje Stříbrný a také malý zvon Maria. Zcela nahore ve věži je pak umíráček.

Celý soubor byl zařízen na ruční zvonění až do roku 1995. Mělo to své nepomíjející kouzlo. Uvažuje se dokonce o tom, se k tomuto unikátnímu způsobu, alespoň v případě některých ze zvonů, v budoucnu zase vrátí.

Foto autorka

Necelých 100 kilometrů jižně od Izmiru (původní Smyrna) plouváme k naší poslední turecké zastávce, přístavu Kusadasi. Po druhé světové válce v českých zemích došlo k odsunu, vyhnání tří milionů původního obyvatelstva jedním směrem. Po první světové válce nejen v tomto Kusadasi se uskutečnil dvousměrný pohyb řeckého a tureckého etnika. Jedni ven, druzí sem. Teď nás tam vítá velikánská socha Atatürkova na kopci. Vpravo je k spatření malebný ostrůvek Guvercin Adasi (Ostrov holubů), původně turecká tvrz ve střehu proti pirátům, nyní přetvořená v poklidnou restauraci, k níž lze z pevniny dojít po solidně zbudovaném můstku. Tak nám to aspoň pohledem z paluby připadá.

Na rozdíl od Dikili, předchozího přístavu skrovných rozměrů, jsme zde v prostředí se snad už stovky tisíc obyvatel a za letní sezóny nabobtná aspoň milionem evropských turistů se značným dopadem též na cenu nemovitostí. Tak potvrzovaly nabídky reálních kanceláří. „A shopper's paradise and a sight-seer's dream“ – nehorázné, odrazující hyperboly, a přesto seznamování s takovým prostředím stálo za trochu sebezapření. Do obchodů jsme lákáni, ale ne vtahováni. Bez úhony jsem odolal nálehavému vábení holice s připravenou britovou v třesoucí se ruce.

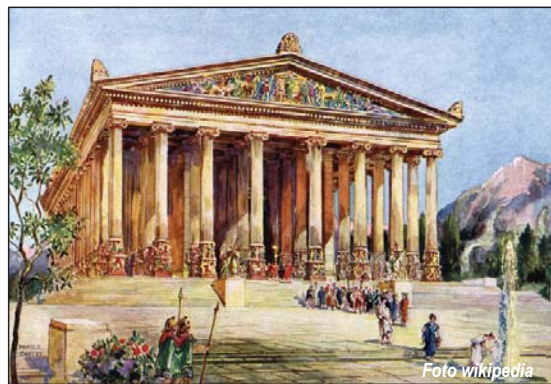

Foto wikipedia

Ceny nabízeného zboží nejsou označeny ani v tureckých lirách, ani amerických dolarech, ale pouze v euro, vzor jeho problematické budoucnosti, jakoby Řecka nebylo. Lákavé nabídky, zejména v obchodech s koženým zbožím a s koberci. Jak ale koberce sebou vláčet, do letadla přinášet? Hlavou se mi mihla vzpomínka na mohutnou dvoumetrovou domorodku na ostrově Pago Pago mě přesvědčující, že její tapa, deset metrů dlouhý výrobek, mi svine a já si do letadla přinesu a pohodlně domů odletím.

Jsem poučen dřívější zkušeností, že se nemá opominout koupě zboží jin pro to, že jsou ho kolem obrovské, až odstrašující hromady. Když koupím a domů pak přivezu, z oně malíčností, devalvované, znicotňované původním pohledem na okolní množství, se pak stane považovaný unikát, a majitel nabyvatel si třeba povzdychne a zkritizuje, proč toho nekoupil víc. Tak jsem si napří-

JEŠTĚ JEDNA PLAVBA (9) PRO ND OTA ULČ

klad několikrát ověřil po návratu z Afriky, Pacifiku, Nové Guineje jen s jedním paňáčkem, s kvalitními exponáty domorodého kumštu tam za pakatel k mání.

S prostředím energického komerčního počínání koexistovala místy zajímavá, autenticky turecká architektura. Tradiční brány, šance, mnoho měsit. Na realitu, že jsme v převážně mohamedánské zemi, nám nedalo zapomenout křivění muezzinů, magetofonové nahrávky kdesi z minaretu. Však zrovna byl pátek, sváteční islámský den.

Méně slyšitelný, ale značně viditelný, byl turecký nacionalismus, vlající patriotické vlajky snad v každé ulici i zde jsem počítal šátky na ženských hlavách. V Kusadasi jsem těch zabalených postřehl nejméně asi tak pět a půl, vesměs jen staré babky. Důkladný to kontrast v porovnání s velkým množstvím ladných až lahodných mladice.

Odjezd do historicky daleko významnější končiny - Efesus, před třemi tisíciletími založené město. V dávnověku se stalo centrem tehdejšího světa, poté centrem

Chrám Artemidy byl i chrámem Diany, téže bohyně lovu (římské) - a rovněž prosazovatelé lidských práv, de facto pramatka feminismu. Již tehdy dávno vzkvátaly umělkyně, úspěšné malířky. Stoprocentně řecký Efesus byl ale později římskou republikou s dopadem hanebně vysokých daní a vysáváním městské pokladny. V 1. století B.C. město mělo milion obyvatel, svým počtem v celé říši ho pouze překonal hanebný Řím. V římské době v divadle pro 25.000 návštěvníků se pořádala utkání gladiátorů a v nedávném roce 2007 archeologové tam objevili gladiátorský hřbitov. Na též místě svého času kázal svatý Pavel.

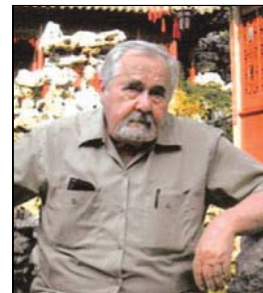
Efesus se v 5. a 6. století stal po Constantinopoli tím nejvýznamnějším městem byzantské éry (395-1071 A.D.). V roce 406 Jan Chrysostom, arcibiskup Constantinopole, v tradici maniaka Herodotova, sice s jinou motivací, ale s větším dopadem, poručil zničení chrámu Artemidy. Tento jeden ze sedmi zázraků světa definitivně zničil zemětřesení ve století sedmém (614 A.D.) a teprve koncem století devatenáctého se podařilo jeho zbytky objevit a ze základů všeho všudy se zachoval jen jeden ionský sloup.

Město začalo hynout, Arabové ho zplundrovali v sedmém století, Turci ho dobyli koncem jedenáctého. Nerovný rozcouraný tam terén, zejména obtížné se zvládnout návštěvníci s vysokými podpatky. Blízko u Garden of Ephesus Museum Turci v šestnáctém století vystavěli lázně. Fotografujeme Herkulovu bránu ze všech stran.

Návštěvníkům nenasytným se nabízí příležitost seznámit se s dalšími patnácti pamětihodnostmi. S bazilikou svatého Jana, apoštola, evangelisty, proroka. Ve větší vzdálenosti (170 km) od Kusadasi, je dávné helénské město Aphrodisias, jež, jak jmenováno značce, je zasvěceno Afrodítě, bohyni lásky.

Leč, našli se i takoví spolecestoatelé, jimž se z lodi vůbec nechtělo. K dispozici měli nabídku různých aktivit hned brzo po kurporeni. Ze seznamu z onoho pátečního dne uvádím pár příkladů: 7:30 - Step Aerobic pod dohledem cvičitele nebo Walk a Mile, čtyřikrát dokola po palubě k odhánění obžerstvím získaných kalorií, - 8:00 - Tai Chi pro začátečníky nebo Daily Quiz and Sudoku Challenge, - 9:00 - Meditation nebo Pathway to Yoga, - 10:00 Card players Meet - setkání karbaníků, 13:00 - Matinee Movie: The Maiden Heist, 14:00 - Cruise Classics: Hockey Golf Put, 15:00 - Afternoon Tea accompanied by beautiful music, -16:00 - Team Trivia Challenge

ge nebo Windows 7 with Techspert John, 16:45 - Sabbath Eve Oneg Shabbat, náboženská záležitost židovská, 17:00 - Mass is Celebrated

with Father Jose Rebaque - totéž katolicky, 19:30 - Game Show: Liars Club, 21:30 - Name That Tune with Dr. Boogie, 23:00 - Dance the Night Away.

Trsnání, hopsání mi nikdy neučarovalo a rozhodně bych se mu nevěnoval po vyčerpávající inspekci zbytků legendární metropole, založené před třemi tisíciletími. Chtěl jsem si s někým popovídat, což se mi podařilo s manželským párem Jihoafríčanů z Kapského města. V těch končinách jsem už párkrát byl a s chutí se dozvídal některé novinky, např. o Juliusovi Malemovi, mediálně značně zviditelňovaném mládežnickém vůdci, prozpěvujícím svou oblíbenou píseň, doporučující zabít Bury, spoluobčany bílé pleti. Jeho oblíbeným nápojem je „modrá“ - ta prý zcela nejdražší skotská Johny Walker whiskey, a tento luxus si vylepšuje smícháním s coca-colou. Prezident republiky a částečný analfabet Jacob Zuma se věnuje jinému, rovněž podivnému počinání. Prezident Robert Mugabe v sousední Zimbabwě, jeho značnou zásluhou drasticky zchudl, dosud nebyl lidem zaslužen svržen, natož i požen, a zcela určitě příčinou jeho dosavadní nedotknutelnosti jsou diamanty, jejich tamější nedávno objevená naleziště. Dána Čínanům k dispozici a ti vetem v Radě bezpečnosti OSN zaručí, aby se jeho režimu nic nepříjemného nepřihodilo.

Další zajímavosti přišly na přetřes a tolik jsme se zabředli, že nepadla ani jedna zmínka o tamější turecké realitě - důkladném dlouhodobém kurdskému bolehaví. Po té, co ilegální PKK, strana kurdských patriotů a povstalců, způsobila smrt 24 mužů v uniformě, Erdoganova vláda právě vyslala deset tisíc vojáků s letectvím podporou do jihovýchodního konce země. Odvetná akce právě probíhala na pěti místech s asistencí oněch drones bez pilota, helikoptér a stíhaček F-16 a F-4 s pilotem.

DOKONČENÍ PŘÍŠTĚ

CESTA NA KANOI PO STARODÁVNÉ VODNÍ TRASE KANADSKÝCH VOYAGEURŮ Z MONTREALU DO JEZERA SUPERIOR

Procházel jsem momenty psychologických krizí a beznaděje, kdy jsem pochyboval, že je vůbec možné v moderní době portář spojít. Konečně se však řeka

dny odpočinku! Vidina snídaně v Tim Horton's zalitá ledovou pepsi colou mne však vzbudila brzo. S použitím městského autobusu jsem navštívil několikrát střed

k podpaží. Potah se k lodi přišněroval jako kůže na buben tkanici skrz poutka, zatěsněná v bocích kanoie. Chránil proti nabírání vody jak v jezerních vlnách, tak i v přejech, ale byl také šikovný pro ochranu vnitřku i pádlaře od deště a od odvátí obsahu větrem. Na vrchu měl potah přišitá poutka na držení vodotěsného mapníku a roztažené „harmoniky“ skládající solární nabíječky. Měl také kapsy a úchyty pro skladování pádla i pádla rezervního. Loď měla náznak kýlu, který dobře vedl na hladké vodě jezer, ale stále ještě dovořoval dostatečnou manévrovatelnost v přejech. Kevlarový materiál ji udělal lehkou (20,5 kg) pro nošení na ramenou. Dokrašlovala ji skvělá jasanová a trešňová výřeva.

Zpočátku vítr zprava zpředu spolu s deštěm osvěžoval mou tvář vybíchanou vodní tříští. Ale s pokračujícím rámem se vyjasnilo. Na modrou oblohu se vyhouplo slunce a vítr postupně slábl, což bylo velmi neobvyklé. Krůček po krůčku mi to dodávalo odvahy stále víc zkracovat křivku mého pohybu od A do B. Blížila se čím dál víc k přímé čáře namísto původní girlandy, která měla vykazovat jižní zálvy jezera. Často jsem tak pádloval kilometry od břehu. Při poledním přístání na oběd jsem již sotva rozeznal město North Bay - můj ranní start, v oparu dalek z rozlohou jezera. Ze svého tábora večer, na špičce ostrova hledící na východ, jsem měl již North Bay schovanou za obzorem zakřivení trpytí vodní plochy. Dosáhl jsem západního konce jezera za jeden den! Naprosto to předčilo všechna moje očekávání. Odtud vytéká na západ řeka French, která je pokračováním historické „vodní transkanadské dálnice“. Od překročení rozvodí na portáži La Vase jsem se teď již pohyboval jen „s kopce“ na řece French, či „po rovině“ na jezerech Nipissing a Huron. Jediné „stoupání“ na mne čekalo před městem Sault St. Marys. Budu tam pádlovat proti silnému proudu krátké řeky St. Marys, která vytéká z poněkud výše položeného jezera Superior do nižšího jezera Huron. **POKRAČOVÁNÍ**

PO STOPÁCH KANADSKÉ HISTORIE

Pro ND Jan Soukup (7)

La Vase uklidnila a značně rozšířila, jak se začala přibližovat ke svému ústí do jezera. Jednu chvíli plaval v těsné blízkosti mě kanoie velký tmavý bobr. Asi si neuvědomoval, že nejsem plovoucí kláda, dokud jsem na něj nepromluvil. Na to vzápětí plácl hluchně ocasem a zajel kolmo pod hladinu. Za dalším zákrutem mě ze břehu pozoroval veliký mýval se zdánlivým úsměškem cheshirské kočky. To už se ale šefilo. Na kraji stromů pomrskával krátkými

města a nakoupil jsem potraviny. Zmínka o mém sledování kanadské historické vodní cesty z Montrealu na západ působila vždycky jako kouzelný proutek. Lidé žijící v přátelském obdivu a udělali by pro mne všechno, co mi viděli na očích. V supermarketu mě osobně vodili ke všemu, co jsem sháněl, v tábořišti jsem dostal značnou slevu za pobyt.

Dlouho před příchodem k jezeru Nipissing jsem slyšel od lidí vavrování, že tohle jezero je známé svými velkými vlnami. Předpovídali, že je snad s kanoí neproko nám. Je to tím, říkali, že je mělké. Ten večer, kdy jsem k němu dorazil, byla jeho hladina hladká jako zrcadlo. Druhý den však přišla odpoledne bouře, kterou jsem po dobrém pivu prospal ve stanu. Ta změnila počasí. Vlny se potom rolovaly na jeho plážovitý břeh ve dne v noci. Tábořiště jsem opustil třetí den ještě za tmy v naději, že jezero by mohlo být ještě klidné. Vplul jsem do něj znovu po řece La Vase, která byla k mému stanu blíže než jezero. Velké vlny s pěnávlí hřeby se však na jezere vlnily snad již celou noc. Zdálo se to zdrcující. Vsadil jsem ale na teorii, že dál od břehu, kde je větší hloubka, se vlny nebudou rolovat, ale spíš jen vzdýmat nahoru a dolů. Měl jsem pravdu. Jak se začalo rozednívat, pádloval jsem již na vlnách jako lyžař na sněhových bouřích. Musím však konstatovat šťastnou okolnost. Jak se ukázalo, zvolil jsem totiž před expedicí pro tento účel skvělou loď.

Moje kevlarová Evergreen Bob Special prokázala neuvěřitelnou stabilitu na vlnách díky své šířce v středu. V kombinaci s délkou skoro patnácti stop poskytla také dostatečnou nákladovou kapacitu pro dlouhou sólo cestu. Byla to kratší tandemová kanoie se dvěma sedadly, ale symetrická. Zád byla pro mě přídí a já jsem seděl obrácen dozadu na předním sedadle, které bylo nyní sedadlem zadním. Jako sólo-pádlaře mě to tak přiblížilo ke středu kanoie, kde jsem mohl loď lépe ovládat. Ještě před cestou jsme doma s manželkou navrhli a ušili lehký sprejový potah s dírou a zástěrou, která se dala vodotěsně zatáhnout až

Pro každého z nás se obyvatelstvo světa dělí na několik skupin. Tu první tvoří naši příbuzní, s těmi jsme spjati svou krví a DNA. Pak to jsou přátelé. S těmi jsme spjati společnými zájmy, a tím, že je nám v jejich společnosti dobře. Už je známe dlouho a víme, že se na ně můžeme spolehnout. Pak přijde velká kategorie lidí označovaných prostě slovem „známí.“ To mohou být naši sousedé, kolegové nebo i lidé, které jsme třeba jen krátce potkali na dovolené a seznámili jsme se s nimi.

Některé z kategorie *známých* po určitém čase postoupí do kategorie našich přátel, a na jiné časem úplně zapomeneme. Stanou se tak pro nás členy té čtvrté, několikamiliardové kategorie lidí, které neznáme. Jsou mezi nimi ti, kteří mluví naším jazykem, i ti, kteří mluví jedním z našich adoptovaných jazyků, take ti, kteří sdílí naši víru a názory, ale většinou lidé, o kterých nevíme absolutně nic. Náš vztah k nim je často diktován tím, co o nich čteme v novinách, nebo co o nich slyšíme v televizi i v jiných médiích.

Ale pro nás pro všechny, kdo jsme chodili do školy, existuje jedna subkategorie, která je naprosto speciální a výjimečná. Spolužáci. Lidské

bytosti, se kterými jsme byli po řadu let, pět a dříve i šest dní v týdnu, uzavřeni v jedné místnosti. Se kterými jsme tak, ať jsme chtěli nebo nechtěli, museli sdílet své síly i slabosti. Zamyslete se nad tím.

Ani vaši rodiče neměli žádnou představu o tom, jak jste vypadali, když jste byli vyvoláni k tabuli a nebyli jste schopni odpovědět na otázku učitele. Ale vaši spolužáci vás viděli. Viděli, jak se klepete a jak se usilovně snažíte vymyslet správnou odpověď. Smáli se, když jste se při hodině tělocviku marně snažili vyšplhat bez přírazu po laně. Věděli o vás prostě všechno - dobré i špatné.

Každý z nás měl ve škole momenty, na které ani po padesáti letech není pyšný. A vaši spolužáci vás při tom viděli. Viděli, když vás někdo přebral, nebo jak jste utekli před někým, z koho jste měli strach, že by vám mohl nabančit. Viděli, když jste se snažili úlisně vetřít do přízně pana učitele nebo paní učitelky, stejně jako když jste se v nesnázi uchýlili k hloupé dětské lži či podvodu. Sami si na to dobře pamatujete, a možná se ještě dneska začervenáte, když si na to vzpomene. Pak škola skončila. Čas rychle ubíhá. Prožili jste už velkou část svého života, máte svoji vlastní rodinu a řadu úspěchů i neúspěchů za sebou. Úspěšné jste se protáhli spoustou složitých životních situací. Dosáhli jste určitého postavení ve společnosti a na ty mnohé blbosti, které jste v mládí provedli, jste už skoro zapomněli. Pak se najednou sejde se svými spolužáky po nějakých 40 či 50 letech na sjezdu abiturientů. Jste obklopeni skupinou lidí, kteří vypadají úplně jinak než kdysi před mnoha lety, a přitom jsou vám povědomí a blízcí. Tím, jak mluví, tím, jak se smějí i tím, jak jednají. Přestože vypadají jinak, v mnohých ohledech zůstali úplně stejní jako byli kdysi dávno ve druhé či deváté třídě. Panuje mezi vámi jakási neimitovatelná důvěrnost. Je to snad

tím, že si uvědomujete, co všechno o vás vědí a co zase na oplátku o nich víte vy. Celý večer se dobře bavíte. Divíte se, jak se všichni změnili. Potom, co se vás někteří spolužáci zeptají, kdo vlastně jste, vám dojde, že vy jste se změnili také. Mluvíte s lidmi, které jste už desítky let neviděli, a přitom si připadáte, že čas vůbec neběžel. Víte přesně, co od nich můžete očekávat. Je to úplně jako byste stále ještě seděli vedle nich v lavici a společně netrpělivě očekávali zvonek oznamující konec hodiny, čas vysvobození. Když se pak všichni rozhází, abyste se ze sna mladých let vrátili do normálního života, je vám to trochu líto, že se hned tak zase nevidíte. Kdo ví - možná už nikdy. Ale takový je život... s tím se musíme jen smířit.

ocasy smíci pár. Když jsem konečně po třináctihodinové dřině triumfálně vplul do jezera, slunce se právě roilo do jeho lesklé hladiny na obzoru. Čekala mě ještě poslední půlkilometrová portáž do komerčního tábořiště poblíž ústí. Stan jsem stavěl v úplné tmě. Cítil jsem ale nezměrné štěstí z dosaženého výkonu. Přesvědčil jsem sám sebe, že mám v sobě to, co měli De Champlain, La Verendrye, David Thompson, Alex MacKenzie a jiné slavné osoby, které tudy všechny musely projít. Byl jsem dokonale vyčerpaný, nemohl jsem ani narovnat hruď. Ale najednou se zastavil čas. Již jsem nikam nemusel spěchat, napínat svaly, dělat si starost, jestli najdu táboření. V kabině umývárny jsem si přitáhl plastickou židli na převlékání pod horskou sprchu a pod ní jsem seděl po půlnoci, kdy tábor již spal, snad hodinu. Hojil jsem v ní bolest unavených svalů, a opětovně jsem vychutnával své štěstí z úspěšné dosažení cíle. Ráno si můžu přispat třeba do poledne - říkal jsem si. Dám si tady tři

Vraž do toho čtyři vejce, garum a pepř!

Pro ND Eva Firlová

Pohled na padající vločky v březnu na mě působí jako mokrá deka; a jako protilek začnu vařit a péct, ačkoliv jsme většinou doma jen dva. Manžel Rost'a tvrdí, že se má dobře z mé nechu-

ti ke sněhu a navrhoval, že bych měla připravit nějaké starofinské pochoutky. Poptala jsem se, jestli tyto pochoutky chce i s tehdejší přísadou, kterou Římané dávali prakticky na všechno, což bylo garum.

Garum sloužilo přibližně jako naše hořčice, majonéza a kečup dohromady. I v člancích nebo knihách, kde je zmíněno garum, je jeho výroba taktně zamlžená. Je to omáčka, která se tvoří fermentací vnitřností ryb v slané nálevu. Dotyčné kousky ryb se naložily do slané marinády do amfor a zakopaly do písku až na půl roku. Prý byl konečný produkt jemný a dobrý, ale jeho výroba byla vykazována z měst, ned produkovala stejné pachy jako třeba koželužny.

Rost'a odmítl garum, neb říkal, že má kečup i majonézu i kremžskou hořčici. A já jsem se s pohledem na padající sniž ponořila do kuchařské knihy Marca Gavia Apicia z 1. století n. l. přibližně z doby Tiberia. O Apiciovi psalo několik moralizujících Římanů, jako třeba Seneca nebo Plinius Starší jako o příkladu dekadence a degenerace. Také o něm fiktivně psali, že probědnil majetek rodiny na delikatesách.

Ovšem, zatímco se nám nezachovalo příliš mnoho moralizujících psaní, zachovala se nám prakticky celá *Apiciova kuchařská kniha* kromě pojednání o omáčkách.

Kniha je rozdělena jako naše kuchařské knihy – knihy Maso, Ryby, Čtyřnožci, Drůbež, kniha o Kuchyňském hospodářství, ba i

kniha Luštěniny. Je třeba si uvědomit, že v té době v Itálii neměli rajčata, ani polentu, ani těstoviny, takže luštěniny a jiné zeleniny byly náhradou jiných příloh. Jistý problém představuje koření. Naše současná sbírka koření není příliš bohatá, i když se v posledních pár letech rozmnožuje i v běžné samoobsluze. Díky tomu se některé překlady liší v koření i v různých salátech, protože v té době kolem Středozemního moře využívali daleko více rostlin, které lze najít v místě.

Apiciova kniha

byla známá v mnoha opisech i ve středověku. Byla vytištěna jako jedna z prvních latinských knih v 15. stol. v benátských tiskárnách. Popularita knihy je zřejmá, protože byla vydána hned čtyřikrát za sebou.

Apicius nezapomněl na zákusky, takže jsem se ponořila do *Aliter dulcia* - jiný druh zákusků. Dávám k úvaze s moderními mírami: 250 g hrubého drcených mletých ořechů (asi vlašských), 100 g hrubého drcených nebo mletých piniových oříšků, 3-4 lžíce medu 1 lžíčka nasekané routy (rostlina, která je kolem Středozemí hojná, ovšem i v Česku se také pěstuje, třeba jako skalnička s hezkými žlutými květy, anglicky rue), 50 ml passum - passum je vařené čerstvé víno nebo hroznový mošt. Vaří se tak dlouho, až je ho polovina množství.

Možná stačí hroznový mošt, do něhož přidáme med k zahusťování. 50 ml mléka, 2 vajíčka, med a pepř na konečnou úpravu.

Všechny přísady smíchat dohromady a pak těsto uvařit. Jak? To se tam neříká. Možná mysli péct. Nebo smažit. Nebo házet do vařící vody jako kapání. Nakonec se výrobek pokape medem, a posype pepřem. Hmm... nejspíš si jistá o routě, vím, že se také používala jako protihmyzí přípravek. Posypání zákusků pepřem není zvláštní: pepř byl velmi módní záležitost, jen co Římané objevili kouzelný ostrov Taprobane, Cejlon, dneska Sri Lanka, a čile předeávali stříbrné denáry a zlaté aurei za koření. Tak to asi ne, což?

A což takhle třeba suflé?

Nebo tomu říkat bublanina? Patina de piris - suflé nebo bublanina z hrušek:

1 kg hrušek oloupaných a bez ja-

derníků, 6 vajíček, 4 lžíce medu 100 ml passum (popsané výše) troška oleje, 50 ml liquamen (liquamen je něco jako garum, navrhují nahradit čtvrtkou lžičky soli), půl lžičky mletého kmínu - a samozřejmě nakonec - jak jinak - trochu pepře! Smíchat uvařené a podrcené hrušky se všemi ostatními přísadami (kromě pepře). Vařit na velmi mírném ohni možná 30 minut v hrnci. Hotové lehce posypat pepřem.

Jenže, doma nemám ani hrušky a ani piniové oříšky. Zato ale mám v ledničce kuře! Co říká Apicius v knize *Drubež o kuřatech*? Říká toho dost. Neláká mě kuře s názvem Pullus fusilis (litě kuře; nebo podle předpisů spíše kuře s tekutou nádivkou). Zajímavě ji zní Pullus Frontinianus. Tedy kuře ala Fronto. Asi nějaký konkurenční gourmet:

1 kuře, 100 ml oleje, 200 ml liquamen (nahradit 200 ml bílého vína asi dvěma lžičkami soli)

1 větvička póru, nebo stonek póru koření: čerstvý kopr, saturei (tohle mi dalo práci, ale je to česká saturejka zahradní, která se používá jako koření), koriandr, pepř a defritum, což je asi fíkový syrop.

Kuře se smaží ve směsi liquamenu a oleje, k tomu se přidá všechno koření kromě defritu. Osmažené se přendá do trouby a peče. Na talíř se dá trochu fíkového syropu a na to se položí kus kuřete ala Fronto - a posype se pepřem, samozřejmě.

Mám své pochybnosti o fíkovém syropu. Dá se nahradit vařeným moštěm, tedy passum. Rozhodla jsem se, že hledat náhrady za různé koření a přísady je na mou jemnou a křehkou konstituci příliš vyčerpávající. Než odejdu trénovat bojové umění aikido a vyfídit si fyzicky úty s jistým Jonathanem, udělám normální bublaninu - mám zavařené třešně. Samozřejmě bez pepře.

SVÁTEK MAJÍ V KVĚTNU

18. TÝDEN

ÚT 1. Svátek práce
ST 2. Zikmund
ČT 3. Alexej
PÁ 4. Květoslav
SO 5. Klaudivie
NE 6. Radoslav

19. TÝDEN

PO 7. Stanislav
ÚT 8. Státní svátek
ST 9. Ctibor
ČT 10. Blažena
PÁ 11. Svatava
SO 12. Pankrác
NE 13. Servác

20. TÝDEN

PO 14. bonifác
ÚT 15. Zofie
ST 16. Přemysl

ČT 17. Aneta
PÁ 18. Staša
SO 19. Ivo
NE 20. Zbyšek

PÁ 25. Viola
SO 26. Filip
NE 27. Valdemar

22. TÝDEN

PO 28. Vilem
ÚT 29. Maximilián
ST 30. Ferdinand
ČT 31. Kamila

21. TÝDEN

PO 21. Monika
ÚT 22. Emil
ST 23. Vladimír
ČT 24. Jana

PÁ 1.6. Laura.
SO 2.6. Tamara

MASARYK MEMORIAL INSTITUTE INCORPORATED

450 Scarborough Golf Club Road • Toronto, Ont. Canada M1G 1H1 • Tel: 416-439-4354 • Fax: 416-439-6117

MEMBERSHIP APPLICATION

Name: _____

Address: _____

Phone: Home _____ Bus: _____ Cell: _____

What is your age group: (circle one) 20-30 30-40 40-50 50-60 over 60

I understand, that my application has to be recommended by two members of MMI and approved by the board of directors. When accepted, I agree to get acquainted with MMI by-laws and act according to them.

Date: _____ Signature: _____

NOTES:

* Yearly membership fee of \$20.00 will be payable after the application has been approved by the Board of Directors.

* If a spouse is interested in applying for a membership, please fill in a separate application.

* In accordance to the by-laws of MMI newly approved members are not eligible for membership on the Board of Directors during the first year of their membership, however, they are welcome to participate in the activities of various committees in accordance with their interest.

RECOMMENDATION:

NAME: _____ NAME: _____

SIGNATURE: _____ SIGNATURE: _____

DATE: _____ DATE: _____

NOVÝ DOMOV (NEW HOMELAND) – CZECH AND SLOVAK BI-WEEKLY

Vydává Masaryk Memorial Institute, Inc., 450 Scarborough Golf Club Rd., Toronto, ON M1G 1H1. Řídí tiskový výbor MMI.

Redakce si vyhrazuje právo příspěvek zkrátit, redakčně upravit a rozhodnout o jeho event. zařazení. Z předplatného nevyplývá předplatitel žádný nárok na umístění jeho článku do novin. Anonymy neotiskujeme. Názory prezentované v uveřejněných příspěvcích nemusí vyjadřovat stanovisko redakce ani MMI. Nevýžádané rukopisy a fotografie redakce nevrací. Redakce neposkytuje žádné informace o autorech.

Názory obsažené v dopisech čtenářů se nemusí shodovat s názory redakce.

Archiv na webu www.masaryktown.ca Webová prezentace Alena Kottová

Redakční rada: Lanny Rosický (ČR), Brigita Hamvašová, Barbara Sherrifová (konzultantka jazyka anglického), Jiří Grosman a Miloš Krajný (Toronto), Josef Skála a Jiří Adler (Vancouver), Alena Martinů (Montreal), Eva Firlová (Sudbury), Radka Mayerová (Edmonton), Richard Štílica (slovenská komunita Toronto).

Masarykův ústav (MMI) je charitativní organizace, reg. č. 119582781RR0001. Jejím posláním je udržovat české a slovenské kulturní tradice a obohacovat tak život kanadské veřejnosti.

Kancelář Iva Ječmen tel. 416.439.4354 (UT, ST, ČT), fax 416.439.6473, office@masaryktown.org

Roční předplatné: Kanada \$ 46 CAD, USA \$ 68 USD, ostatní \$ 96 USD. Šeky zasílejte laskavě na adresu redakce (viz nahoře, shodná s adresou MMI). Ceny inzerátů sdělíme na požádání.

Tyto noviny byly vybrány Národní knihovnou ČR jako kvalitní zdroj, který by měl být uchován do budoucna a stát se součástí českého kulturního dědictví.

Stránky jsou archivovány několikrát ročně a jejich záznam je součástí České národní bibliografie a katalogu NK ČR.

Šéfredaktora a grafická úprava Věra Kohoutová tel: 416.439.9557 email: vera.toronto@gmail.com

Čapkův pošťák Kolbaba by se přinejmenším divil...

Přelom roku s sebou přináší vždycky více povinností s uzávěrkami, s vyúčtování roku předchozího, a těm, kteří si soustředují opakované roční platby, také povinnost vypsat šeky či zkontrolovat, jestli jsou již odeslané. Také pro administrativu Masarykova ústavu je to období prodloužených večerů nad účetními výkazy, nad šeky, kterými uhrazují předplatitelé další rok odběru periodika Nový domov. A tak ta hromada odeslaných šeků projde posleze i našima rukama. Ale předtím poštovní halou, tříděnou a poštovní brašnou. Jenže začátek roku byl v tomto směru poněkud rozpačitý: odesílatelům přicházely obálky se šeky zpátky. A na nich označení, že se adresát, který tady funguje více než 60 let, odstěhoval. Kdyby byl první duben, brala bych to jako bezbolestný zúsob, jak někoho dopálit. Pošťáci to však mysleli vážně. A snad aby nám to v redakci nebylo líto, i nám docházely noviny se stejně žlutým štítkem, že se adresát odstěhoval - i když po ověření zprávy byla skutečnost jiná - ten na druhé straně čekal na svoje předplacené noviny. Byl-li to něčí fór, pak vydařený nebyl. A protože byla těch napálených pěkný počet, spíše věřím tomu, že donáška zásilky na určené adresy byla pro některé pošťáky (s více než dvaceti dolary na hodinu a s třítydenní dovolenou) po nedávné stávce úloha nezvládnutelná. A jako důkaz této teorie se nabízí podívejte obálka se žlutým zlovestným štítkem "moved", ale rukou dopsáno: "Try again, address is good" (???) a odesláno odesílateli - tak tomu už vůbec nerozumím. Naše omluva, kterou rádi našim čtenářům vznášíme, je namístě. Jen si myslím, že by měla přijít především z místa se symbolem letičiho složeného bílého listu s označením Canada Post. Nevíte, neuvažuje někdo o privatizaci tohoto kolosu, který sice letos ještě nedonesl poštu spolehlivě, ale spolehlivě si zorganizoval už její další zdražení.

Pan pošťák Kolbaba z Pohádky pošťácké pana Čapka by se opravdu divil. A čeští vyhlášení pošťáci by se za své kolegy asi začervenalí...

A pokud máte, milí čtenáři, ohledně předplatného jakékoliv otázky, rádi je zodpovíme. Přejme si po špatném začátku - podle slibu přísloví - příjemné konce.

NOVÝ DOMOV - OBJEDNÁVKA PŘEDPLATNÉHO

O Obnovení předplatného O Věk do 60 let O nad 60 let O nad 70 let

O Nový odběratel O Věk do 60 let O nad 60 let O nad 70 let

Předplatné Nového domova \$.....

Dar tiskovému fondu MMI \$ Příkladám šek na \$.....

Jméno a příjmení

Adresa

Poštovní kód..... Telefon

Email

Šek zašlete laskavě na: Nový domov, 450 Scarborough Golf Club Rd., Toronto M1G 1H1, ON

Roční předplatné: Kanada \$46 CAD, USA \$68 USD, ostatní \$96 USD
Za dary nad \$15 bude kanadským dárčům zaslán Charitable donation tax receipt. Děkujeme dárčům za jejich velkorysost.

Info: vera.toronto@gmail.com, redakce 416.439 9557
nebo úřadovna 416.439 4354

KŘÍŽOVKA PRO VOLNOU CHVÍLI

Víte, že

pravděpodobně největším
výtvozem člověka je šestset let
trvajících a v r. 214 př. n. l. dokončená
... (tajenka), jejíž celková délka i
se všemi odbočkami dosahuje
téměř 6500 km.

70

	okolo	v kapkách stěci	doušek	název značky poloměru	dábel	nadměm tusti
velké kolo						
oschnout na povrchu						
nátěr				osobní zájmeno		
nuklid těžší prvku				2. DIL. TAJENKY		
pražský kostel				násep		
srazit hrany				vzorec oxidu titanatého		
škodlivý motýlek						
zkratka irské libry						
rozpačiti skupenství vody						
nalezště kamene						
kolem				nezpevněná usazenina		
svinovací závěs				šance		
snížený tón				Gogolův pseudonym		
ve svém bytě				epocha osálení		
1. DIL. TAJENKY						
části fotbalového zápasu						
slavnostní síň						
části domu						
ruský souhlas						
větřík						
kryt motoru						
jihomameričtí ptáci						
cizí tvar jména Amáta						
odveta						
cikán						
setina hektaru						
mongol. rolník						
pisecná poušť						
lékárna (knížně)						
zkr. kult. zařízení						
důkladně opatřit maziivem						
římský 49						
planetka						
římských 52						
Pomůcka: ALOV EDNA, IEP						

POTŘEBNÉ ADRESY:

Velvyslanectví ČR
Ottawa ON K2P 0G2
tel: 613.562 3875
fax: 613.562 3878
www.mzv.cz/ottawa

Generální konzulát ČR
2 Bloor St. W. suite 1500
Toronto ON M4W 3E2

tel: 416.972 1476
fax: 416.972 6991

www.mzv.cz/toronto
toronto@embassy.mzv.cz
Úřední hodiny pro veřejnost:
pondělí - pátek 09.00 - 12.00

Nouzová telefonní linka:
001613/7942277

ŘEŠENÍ KŘÍŽOVKY Z TOHOTO ČÍSLA: STAVBA VELKÉ ČÍNSKÉ ZDI.

	okolo	v kapkách stěci	doušek	název značky poloměru	dábel	nadměm tusti
velké kolo	K	O	L	E	S	O
oschnout na povrchu	O	K	O	R	A	T
nátěr	L	A	K	T	Y	
nuklid těžší prvku	I	E	P	V	A	L
pražský kostel	L	O	M	Z	M	A
srazit hrany	O	K	O	L	O	T
škodlivý motýlek	R	O	L	E	T	A
zkratka irské libry	E	S	D	O	M	A
rozpačiti skupenství vody	T	I	S	P	O	L
nalezště kamene	A	T	A	K	O	M
kolem	A	U	D	V	A	N
svinovací závěs	P	O	V	L	A	K
snížený tón	A	B	B	A	A	R
ve svém bytě	N	R	A	A	P	O
1. DIL. TAJENKY	T	A	P	O	T	E
části fotbalového zápasu	O	N	I	K	A	T
slavnostní síň	K	A	L	O	L	A
části domu	L	I	I			
ruský souhlas						
větřík						
kryt motoru						
jihomameričtí ptáci						
cizí tvar jména Amáta						
odveta						
cikán						
setina hektaru						
mongol. rolník						
pisecná poušť						
lékárna (knížně)						
zkr. kult. zařízení						
důkladně opatřit maziivem						
římský 49						
planetka						
římských 52						
Pomůcka: ALOV EDNA, IEP						

DĚTSKÝ TÁBOR HOSTÝN existuje od roku 1954. Nachází se 80 km na S od Montrealu v lesích Lanaudierského pohoří. Tábor vlastní pláž na jezeře Lafond. Tábor pro děti od 6 do 15 let bude mít opět jeden tří týdenní turnus:

1. - 21. července.

Cena: 350\$/1 týden, 695\$/2 týdny a 890\$/3 týdny. Za každé další dítě ze stejné rodiny je sleva 10%. Daně se neplatí. Sociálně slabé případy se řeší individuálně.

Výhody pro děti: kvalitní program, dobré jídlo a levné poplatky. Vydáváme potvrzení na daňové účely! Do tábora přijímáme i děti, které nemluví ani česky, ani slovensky. Ať si děti přivedou svoje kamarády či kamarádky. Hledáme placené kuchářky (možná kompenzace za pobyt dětí) a vedoucí k dětem. Přihlášky na dětský tábor a na práci jsou na internetu: www.hostyn.org. Posílejte své děti a vnoučata na tábor, chcete-li udržet českou a slovenskou tradici

tábora. **KONTAKTY:** Ředitel: RNDr. Josef Maxant, tel. 450-465-4844, fax: 450-923-4159, health.vifad@sympatico.ca; **sekretářka:** Viera Šebénová, tel: 514-385-5153, hostyn@live.com; **prezident Asociace Hostýn:** Zdeněk Nosek, tel. 514-365-8863.

Restaurant Praha na Masaryktownu

ST-ČT 17.00-22.00

PÁ 17.00-23.00

SO 17.00-22.00

NE 12.00-22.00

tradiční česká, kanadská i eurokuchyně, svatby, obědy, příležitostná a rodinná setkání, recepcie
450 Scarborough Golf Club Rd. Toronto

rezervace 416.289 0283

ČTRNÁCTIDENÍK NOVÝ DOMOV

pohoda do každého domova
objednejte na 416.439 9557

Academy of Art Canada

Traditional Drawing & Painting Instruction

Full-time Diploma, Part-time, Monthly, Workshops

Students are taught individually, at their own pace, in small groups, and may begin any time of the year.

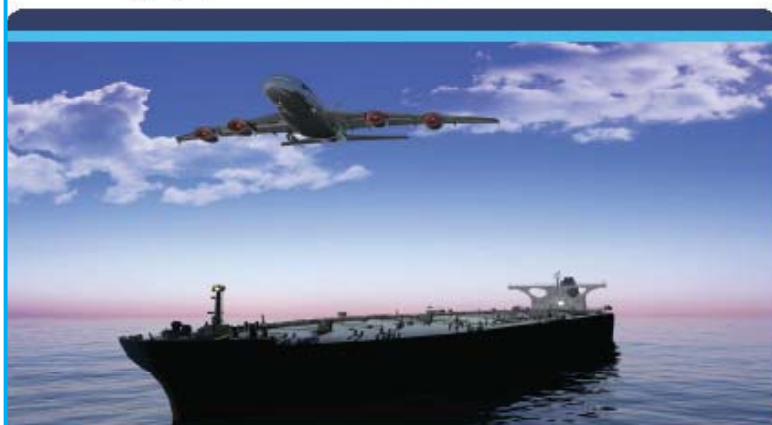
Beginners welcome.

Visit our informative website and receive up to **25% off** your registration with this ad.

To arrange for a visit to our atelier, contact us today:

www.academyofartcanada.com

Tel 416.658.0808

**OFFERING DIRECT SHIPPING TO PRAHA
LARGE OR SMALL
WE CAN SHIP IT ALL**

ADLI GROUP offers a variety of LOCAL and WORLDWIDE freight services.

TRUCK AIR OCEAN AND RAIL

VISIT US ONLINE AT: WWW.ADLIGROUP.COM

OR CONTACT US: 1-877-363-7281

TAMARA(EXT 228)

DEBBIE(EXT 224)

UNIGLOBE
Enterprise Travel

1221 Yonge Street (at Summerhill Ave.) Toronto, M4T 1W4

Tel: 416 504 3800

Toll Free: 1 800 825 7577

Fax: 416 968 5947

Formerly Nitra Travel

e-mail: travel@heartofeuropetrips.com

Hours

Monday to Friday: 9:00 AM - 5:00 PM

Saturday: 9:00 AM - 2:00 PM

For all your travel needs contact:

**OUR
TEAM**

Blanka

Diana

Renata

Dagmar

Dana

blanka@premieregroup.com

dianab@premieregroup.com

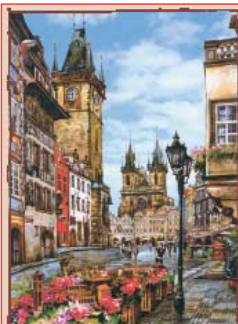
renata@premieregroup.com

dagmar@premieregroup.com

dananohavica@yahoo.ca

MEMBER OF:

PRAGUE
FINE FOOD EMPORIUM

416.504.5787

638 QUEEN ST. WEST

WWW.THEPRAGUE.CA

CATERING@THEPRAGUE.CA

